

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglašje in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglašje se računa po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 lin., 2-krat po 10 lin., 3-krat po 8 lin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Za brate Hrvate.

Slovenski narod ne glede na stranke!

Vsaki narod ima pravico do svojega obstanka. To pravico mu zagotavlja naravno, božje in človeško pravo. — Ali človeška strast in požljivost zaide včasih tako daleč, da hoče s silo vgonobiti ta prava, pogaziti jih v prah, ter podvreči si tako brezpraven narod v jarem sužnosti. — To se dogaja danes našemu sosedu in bratu Hrvat. — In kdo dela to? »Viteški narod«, nezasitni Madžari! Koliko krivic so oni prizadjali Slovanom, posebej pa še Slovkom, Slovincem in Hrvatom, je deloma znano. Ali to, kar se sedaj dogaja na Hrvaškem, to presega meje potrpežljivosti. Na tisoče ljudi, branečih narodne pravice, ne glede na spol in stan, ječi po hrvaških ječah. Od priprostega kmeta pa do najuglednejšega domoljuba, od nežne deklice in gospe do rodoljubne aristokratke Hrvatice, vse vprek ječi v železju po hrvaških temnicah. — Odvetniki, doktorji, uredniki, župniki, bogoslovci, vseučiliščniki, gimnazijci, vse to občuti kruti bič madjarskega šovinizma. Kdor se le gane, kdor le izrazi domoljubno misel, — zapisan je — smrti, ali najmanj — ječi. Tako so vojaki na enkrat vstrelili 40 kmetov v križevčnem glavarstvu. — Koliko je na smrtno ali nevarno ranjenih, vedo povedati njih sorodniki. — Preiskave se vrše po uredništvih vseh hrvaških listov; zaplene so vsakdanje; vsa društva, bodisi politična ali znanstvena, so pod policijskim nadzorstvom. Odpirajo se privatna pisma; roka javne straže je posegla celo v tihe zidine semenišč (Zagreb, Djakovo), ter aretirala bogoslovce, predsednike društev, katera imajo poučno-literaren namen. Da, kruti bič madjarske pravice je padel tudi na duhovnike. Najboljšega rodoljuba, župnika in pisatelja Jemersića, so vklepali in zaprli, ravno tako njegovega kaplana; potem župnika Novaka itd. Ali kaj še to — to je komaj senca, kar mora hrvaški narod pretrpeti pred madjarskim nasilstvom. — In zakaj? Narod hrvaški se je potegnil za svoje pravice; on hoče biti v svoji zemlji svoj gospod in noče trpeti, da mu Madžari delijo lastni kruh, ko si ga sam zna urezati. On hoče s svojim denarjem sam gospodariti, a Madžari mu tega ne dovolijo. To je preporna točka, okoli katere se vse vrti. Madžari hočejo

gospodariti s hrvaškim denarjem — a Hrvatom to ni prav in od tod — odpor.

Pravica je očitno na strani hrvaškega naroda. Mi Slovenci po jeziku in narodnih težnjah njim najbližji sosed, se čutimo z njimi prikrašane in ponižane, ako se jim kratijo najprimitivnejše pravice. Njihova radost, je naša radost, njihova žalost, naša žalost. Srce plemenitega, rodoljubnega Slovence ne more biti ob taki priložnosti mrzlo in nedostopno, ampak vplameti mora v pravični jezi proti nasilstvu, brezakonstvu od strani Madjarov, ter javno braniti pravice bratskega nam naroda. — Podprimo vsaj moralno težnje Hrvatov, borečih se za svoja prava, ako jim ne moremo priteči fizično na pomoč, saj z njimi zasije tudi nam boljša bodočnost.

Prekrasen vzgled nam je dala naša »matica«, bela Ljubljana in naš ponosni adrijanski Trst; a da bi Goriška zaostala za njima, ni mogoče! Kri ni voda. Slovenci! Kolikokrat smo se skupno borili s Hrvati proti krvoločnemu Turku — in vedno zmagoslavno. Hrvaški in slovenski polki so pokazali svoje junaštvo sosedni Italiji — skupno smo se borili za obstoj habsburške države, skupno prelevili kri na stoterih bojiščih, zvesti Bogu in narodu — in sedaj hoče pritepeni, nasilni madjarski narod izbrisati s površja zemlje nekdanjo slavo hrvaškega naroda! Ali naj ostanemo mi pri tem ravnodušni? Nikdar! Za brata in njegove pravice tudi kri.

Apelujemo torej v prvi vrsti na Vas, vodje goriških Slovencev, in posebej še na Te, primorsko ljudstvo, da na shodih javno protestiraš proti madjarskemu nasilju, njihovi krvoločnosti, da javno obsodiš njih brezzakonsko postopanje. S tem podpreš Hrvata moralno za nadaljni boj za lastne pravice, ki mu pripadajo po božjem in naravnem pravu. Vliješ mu s tem pogum v junaško srce in bori se bo kot lev, ko bo videl, da stoje simpatije Slovencev ob njegovi strani. — Ljudstvo zahtevaj tudi od svojih poslancev, da z vso odločnostjo branijo v parlamentu sveto stvar hrvaškega naroda. Pokažimo, da smo solidarni z zahtevami bratskega nam naroda in da ni prazna ona:

Slovenec i Hrvat
Za uvijek brat i brat!

ustaje (teh je bilo nad 40), so morali preč iz mesta; enako vsi častniki, ki so pobegnili k Benečanom. Vse drugo prebivalstvo je dobilo splošno pomiloščenje. Maršal sam pa je, dosepeši na trg sv. Marka, šel na čelo svojega glavnega štaba naravnost v cerkev sv. Marka, kjer se je pela zahvalna sv. maša in »Te Deum!«

S padcem Benetk je bila zadnja opora zgubljena za prekucijo v gorenji Italiji. Kajti Genova, ki se je po bitki pri Novari spuntala in razglasila republiko, je bila premagana po generalu Della Marmora 4. aprila. Najgorečnejši republikanci in plujci so se pa podali v Rim, kjer je prekucijska zastava še visoko plapolala!

Uhod Francozov v Rim 3. julija 1849.

Da je predsednik Ludovik Napoleon III. poslal svoje francoske vojake v cerkveno državo, ki so stopili na suho 5. aprila 1849. v Civita Vecchia, to se je zgodilo bolj iz zavisti proti Avstriji, ki bi bila na vsaki način pregnala Garibaldi in Mazzinija tudi iz Rima, kot pa iz

Resoluciji

županov in podžupanov ajdovskega okraja in njih povabljenec.

Na shodu, katerega so imeli dne 21. t. m. na Goričici pri Rebku župani in podžupani ajdovskega okraja in njih povabljenec, sta bili vzprejeti ti dve resoluciji:

I.

Naš deželni zbor, naše c. kr. kmetijsko društvo in menda vsi občinski zastopi vinorodnih pokrajin naše dežele, so se že izjavili proti tako znani vinski klavzuli v avstro-italijanski trgovinski nagodbi ter so odločno zahtevali, naj se v varstvo avstrijske vinoreje povekša carina italijanskim vinom, ki se uvažajo v Avstrijo. Samo naša trgovinska in obrtna zbornica je nedavno povzdignila svoj glas v nasprotnem zmislu — dasi dobro pozna težnje in mišljenje vseh vinorejcev cele dežele, katerim je prizadela vinska klavzula smrtni udarec.

Sključuje se na vse razloge, ki so se od merodajnih strani do zdaj že navedli proti vinski klavzuli, izjavljamo na zaupnem shodu zbrani občinski zastopniki vipavske doline, da ostro obsojamo mnenje, ki ga je v tej zadevi izjavila trgovinska in obrtna zbornica goriška in da se z vso odločnostjo zavarujemo proti eventualnim posledicam takega nepremišljenega glasu, o katerem nasprotno pričakujemo, da ga cesarska vlada obsodi kot politično strankarsko izjavo, naperjeno v škodo našim najvitalnejšim interesom.

Vipavska dolina, Brda, Kras in vse vinorodne pokrajine goriško-gradiške grofovine, katere bitko občutijo pogubne posledice vinske klavzule, zanašajo se prav za trdno, da pri obnovljenju mednarodne nagodbe izgine iz nje dotično določilo in se nikdar več ne povrne.

Pri Rebku 21. maja 1903.

II.

Visoki c. kr. dež. šolski svet!

Na zaupnem shodu županov in podžupanov pri Rebku dne 2. febr. t. l. se je razpravljalo vprašanje o izboljšanju gmojnega stanja ljudskih učiteljev na Goriškem in se je koncem razprave sprejela resolucija, naj vlada zabrani potrditev načrta zakona, sprejetega v zadnjem deželnozbornem zasedanju, po katerem bi se večji stroški, ki bi jih prizadelo

nameravano izboljšanje učiteljskih plač, zalagali z dokladami k izravnim davkom. Razprava je bila sicer živahna, ali vse-skozi dostojna; pripoznala se je v obče primerjenost in potreba izboljšanja učiteljskih plač, a z ozirom na ogromno obložbo, katera davi po celi naše deželi obdačence, izrazil je zbor, da v sedanjem gospodarskem položaju ni mogoče prenašati viših doklad, katere bi v kratkem izmolzle in ugonobile i posestnika i obrtnika; zato naj bi se zajela sredstva za povikšanje učiteljskih plač iz drugih virov in v prvi vrsti naj bi pripomogla v to država.

Tekom živahne razprave se je govorilo tudi o sedanjem učitelstvu na Goriškem in o njegovem delovanju. Županom in podžupanom — med katerimi so tudi udje krajnih šolskih svetov in c. kr. okrajnega šolskega sveta — je pač dovoljeno, da med seboj pri zaupnem shodu izrazijo svoje mnenje o vsem tem, kar se tiče naših ljudskih šol — všteto sposobnost in delovanje učiteljev. A vse, kar so posamezni govorniki o tem opazili, je bilo le splošno govorjeno, in le drezanje nekega prisotnega učitelja je izsililo morda kako pikro opazko, ki pa tudi ni bila osebno žaljiva za nikogar. Sploh so se deležniki skrbno ogibali vsake osebne žalitve.

Na to je »Soča« v pridjani prilogi svoje 27. številke z dne 4. aprila 1903. priobčila »Izjavo« odbora ajdovske podružnice učiteljskega društva za goriški okraj — formalno sklenjeno v seji dne 26. februarja, v kateri se ta odbor, ki je sestavljen iz ljudskih učiteljev našega okraja, surovo zaganja v osebo našega spoštovanega tovariša, gospoda Josipa Vidmarja, župana lokavškega — ter je s tem kravovo žalil ne samo njega, ampak nas vse, kateri smo se deležili zaupnega shoda, na katerem smo po svoji najboljši vesti in po svojem popolnem prepričanju sklenili resolucijo, kakoršna odgovarja dejanskim razmeram našega okraja in dobro poznanim namenom našega ljudstva.

Tej olicijelni izjavi učiteljskega društva sledili so še veliko suroveji napadi iz učiteljskih krogov v poznejših številkah »Soče« in »Slov. Naroda«, kateri dokazujejo le prejasno, da sodba o nekaterih naših učiteljih — ki se je izrazila na našem zaupnem shodu — ni

znal umikati s spretnim kretanjem, ganjajočim Francozom in Avstrijancem, ga niso poslednji dosegli in porazili, vendar sam pa jim je ušel. Iz ostankov njegove čete in drugih prostovoljnih krdel, so se napravile roparske tolpe, ki so posebno cerkveno državo vznemirjale, dokler niso Francozi in Avstrijci storili konec njih razsajanju in rogoviljenju z naglo sodbo.

Pij IX. (umrl 7. febr. 1878.) se je vrnil iz Gaëte še le 12. aprila 1850. v nehvaležno mesto, kjer so se ustanovili Francozi (od l. 1870.) ter so »Angeljski grad« napravili za svojo močno orožno mesto. Mili očetovski Pij IX. je moral zdaj svoje ljudstvo vladati s strogostjo, ker je s svojimi pregrešnimi sanjarijami napravilo cerkveni državi neizrečeno škodo, ki se ni mogla dolgo časa poravnati.

V poznem poletju l. 1849. je bila prekucija v Italiji po francoskem in avstrijskem orožju vržena ob tla. To je bila tedaj velika sreča za Italijo, sicer bi bila postala Italija torišče neskončnih

LISTEK.

Spomin na 55-letnico ustaje v Milannu in hrvaško junaštvo v istej.

(»Et meminisse juvat«, Spisal M. Mihajlev.)
(Konec.)

Vendar pa se je nepristopno mesto, obdano od morja od vseh strani — kajti tudi krasen in dolg železniški most, delo Avstrije, so ustajniki semtertje razrušili, da so se lažje branili, — še nadalje branilo, ker je imelo okrog 20.000 mož močno posadko iz različnih krajev Italije in celo eno stotnijo najetih Švicarjev, ki pa se ni nikdar resno bojov udeleževala. Stroga zaprtija od morske in kopne strani, je provzročila kmalu veliko pomanjkanje živil; temu se je pridružila še kolera in ko je slednjič avstrijsko topništvo od 29. jul. do 17. avgusta metalo bombe in težke topovske krogle v mesto, je prebivalstvo zahtevalo od Manina, da naj se uda. Dne 22. avgusta je dovolil maršal mestni gosposki najmilostljive pogoje; pluje čete so dobile prost odhod, glavni začetniki

bila nikakor neopravičena, pa tudi ne preostala.

Zato izjavljamo župani in podžupani ajdovskega okraja danes zopet zbrani na zaupnem shodu, izrazujoč o tej zadevi svojo popolno solidarnost z gospodom županom J. Vidmarjem, da z vso odločnostjo protestujemo proti temu, da smejo učiteljske korporacije v javnih listih smešiti in sramotiti občinske zastopnike, ude šolskih svetov na tak nedostojen način, kakor se je to godilo v priloženi izjavi ter s tem izpodkopavati njihov ugled in vzbujati in širiti demoralizacijo v občinah.

Podpisani pričakujemo zanesljivo, da visoki c. kr. deželni šolski svet v svojej znani modrosti in previdnosti s primernimi naredbami zavaruje zakonitim zastopnikom tukajšnjih občin svobodno javljanje svojih teženj v šolskih zadevah ter zapreči obnovev surovih osebnih napadov, kakoršni bi nikdar ne smeli prihajati iz ust in peres onih mož, katerim je izročena odgoja naše mladine.

Pri Rebku 21. maja 1903.

Životopisne črtice o banu grofu Jožefu Jelačiću pl. Bužimskem.

(Spisal M. Mihaljević.)

(Dalje.)

Ali kaj se zdaj zgodi?!

Na svoji vrnitvi skozi Linc na Tirolskem, je našel tam časnike s cesarskim razglasom od 10. junija (1848.), vsled katerega so mu bile odvzete vse časti in dostojanstva. Njegovo spremstvo, obstoječe iz grofov: Nugent, Ludovik grof Erdödy, Karol grof Drašković, baron Franjo Kulmer, polkovnik Denckheim in mnogo drugih, se je, umevno je to, radi tega razjutilo; ali modri ban Jelačić je odgovoril na ono na vsih ustnicah viseče vprašanje, kaj je treba zdaj učiniti, z izvestnimi besedami: „Pojdimo na svoja mesta, ter če treba, naj umrjemo v zvesti službi za cesarja, ali pa naj mu pomagamo z božjo pomočjo „što Bog da i sreća junačka!“ — Zagreb je napravil banu zopet navdušen sprejem, ker je bil pripravljen umreti za svojega kralja in milo hrvatsko domovino. Nadvojvoda Ivan je skušal posredovati med Ogrsko in Hrvatsko. V ta namen se je podal Jelačić zopet na Dunaj, ali poravnava z grofom Batthyanom*) se ni posrečila, ker je ta zahteval podložnost Hrvatske pod Ogrsko; Jelačić pa je vstrajal na temelju pragmatične sankcije ter zahteval skupna ministerstva vojske, financ in za zunanje zadeve. Tudi dunajsko prebivalstvo se je izjavilo za bana, ter se mu klanjalo na razne sočutne načine. Tako n. pr. so napravili Dunajčani F. M. L. baronu Jelačiću dne 29. julija l. 1848. sijajno bakljado, pri kateri jih je tako-le nagovoril: „Moja zadeva je zadeva časti, zato se ne bojim

*) Ker je ta Batthyani (čitat Bačani) ostal tudi po razglasenju ogrske republike še minister-ski predsednik, je bil od vojnega sode v Aradu meseca septembra l. 1849. obsojen na smrt ter ustreljen. Zdaj ima na peštanskem pokopališču krasen mavzolej in spominek. Pis.

meščanskih vojsk in najbržje kakor leta 1799. bojišče evropskih velesil.

Z izvolitvijo predsednika Louis Napoleona III. za francoskega cesarja (2. decembra l. 1852.), je pa ta dal drugačno smer vsej evropski politiki, kakor nas uči najnovejša zgodovina rimske vojske, (1853—55.) ter one l. 1859. in 1866. v Italiji, pa njegove vojne proti Nemcem 1870—71, v kateri je bil sam ujet ter je umrl kmalu potem v sramotnem pregnanstvu v Cislehurstu na Angleškem 13. jan. 1873. O njem veljajo besede sv. pisma: „Et nunc reges erudimini, qui iudicatis teram!“ (In zdaj zavedajte se kralji, ki vladate svet!) Božja pravičnost hodi z vidnimi koraki skozi vso svetno zgodovino; krivica narodov se kaznuje pre jali slej, pa gotovo, če tudi včasih pozno, in smeli bi zapisati, — to velja Vsenemcem in Italijanissimom! — na prvo stran zgodovine: Učite se pravičnosti, vi umrjoči, ker ste posvarjeni, ter ne pozabite svojega Boga, pred čemur smo vsi enaki in boste enkrat sojeni od Niega za vse krivice, zadane tlačenim narodom!

odkriti javno svoje mišljenje. Jaz nisem nikakor sovražnik plemenitega ogrskega naroda, toda jaz sem sovražnik tistih, ki hočejo, radi sebičnosti in separatističnega stremjenja, ločiti, odtrgati Ogrsko od Avstrije, ki hočejo oslabilo Avstrijo. Jaz, bratje moji, jaz hočem veliko, krepko, svobodno Avstrijo. Živila naša lepa domovina! Živila Avstrija! Dunajčanje so mu živahno pritrdili z „Hoch-klici! — Potem se je vrnil Jelačić na Hrvatsko ter začel delati razne priprave za obrambo Hrvatske, ter z gorečimi besedami je hotel „kakor mož naroda in njegove svobode, in kakor mož Avstrije, zvesto udan svojemu ustavnemu cesarju in kralju, jedino, mogočno, svobodno Avstrijo!“ Vse za vojno sposobne graničarje je klical pod orožje, čegar klicu so se povsod radi odzvali. Preobširno pa bi bilo opisati vse, kako je on zbiral vojne moči, kako je korakal na čelu svoje vojske na Ogrsko, kako jih je v materinem jeziku navduševal k hrabrosti, zvestobi, pa tudi človečnosti itd.; dalje, kako je tedaj boljše podučeni cesar Ferdinand preklical oni otežujoči razglas, kako ga je postavil namesto sebe za „Alter ego“ in za Komisarja in poveljnika tako imenovane „južne armade“ na Ogerskem, vse njegove krvave boje konca meščanske vojne itd. Za tako obširno in krvavo zgodovino bi bilo treba debelo knjigo napisati, kakor se to nahaja v vojaških časnikih iste in poznejše dobe. Le to naj še omenim, da je Jelačić veliko pripomogel h konečni zmagi te ustaške vojne, ter da je bil zato odlikovan z velikim križem Marije Terezije in v grofa povzdignjen. Prejel je mnogo odlikovanj od ruskega carja Nikolaja I. in drugih vladarjev, tako, da pač ni imel niti dovolj prostora jih obešati na svoje hrabre prsi.

Po srečno končani vojski nad notranjim in zunanjim sovražnikom, je nastala težka naloga: Avstrijo preosnovati na drugačni podlagi, kakor je bila dosedaj. Lotili so se nekako sistema Jožefa II., t. j. ponemčevanja nemških narodov, razun Italijanov, pri katerih so vedeli, da itak nič ne opravijo. Avstrijo so začeli vladati z absolutizmom (l. 1850-60), t. j. vse narode so hoteli spraviti na nemško kopito, kakor da bi bil nemški čevljev dober za vsako nogo, veliko srednjo in malo. Začela se je takoiimenovana „reakcija“ tudi na Hrvatskem. Bahove „dragonade“ ali ponemčevanje vseh uradov in šol, se je siloma širilo povsod po trojedini kraljevini in pisec tega je bil tedaj proti koncu tiste dobe tamkaj ter videl isto z lastnimi očmi. Ban grof Jelačić je ostal sicer še ban trojedine kraljevine, ali bolje: dvojedine kraljevine, do svoje smrti 20. maja l. 1859. v Zagrebu; ali banske oblasti ni mogel vršiti, ker je bila vsa vladina oblast osredotočena na Dunaju, odkoder se je vladalo po istem nemškem kopitu vse pokrajine, tudi Ogrsko in Hrvatsko do l. 1860.

Ker slavni ban ni mogel spolniti narodu na svojo žalost tega, kar mu je bilo obečano l. 1848-49. radi njegove zvestobe in dane pomoči v najhujših dnevih Avstrije, ker ni imel nobene oblasti zato, se mu je očitalo marsikaj, kar ga je zelo peklo do smrti. Rekel pa je enemu svojih prijateljev pred smrtjo: „Po moji smrti boste lahko spoznali iz mojega dopisovanja z dunajsko vlado, iz mojih papirjev, da sem povsem nedolžen glede tega, da se mi očitajo celo izdajstvo nad hrvatskim narodom“ itd. Pa ti papirji so skriti nekje in se ne smejo še objaviti; morda se utegne to zgoditi še le po 100 letih, kakor sem slišal praviti. Umrli je pa 20. maja 1859. še le 58 let star, ravno ob začetku francosko-laške vojske z Avstrijo, ko je potrebovala ista tako krvavo dobrih vojskovodjev, kakoršen je bil ta slavni ban, nasproti izurjenim francoskim vojskovodjem, kakor n. pr. maršali Baragnay d'Hilliers, Mac Mahon, Niel, Canrobert, Bazaine in Ladmirault, Forey in Camon itd.

(Konec pride.)

Dopisi.

Iz Dornberga. — Na praznik Vnebohoda nam je priredilo naše „kat. slov. izobraževalno društvo“ podučeni in zabaven shod, s katerim smo bili prav zadovoljni. Ljudi se nas je nabralo trikrat več, kot jih je moglo v dvorano. Domači g. župnik nas je prijazno pozdravil, in pevci so zapeli zbor „Pobratimija“. Z veseljem smo videli na odru mladeniča A. Laha, kateri je dobro prednašal Gregorčičevo pesem: „Samostanski vratar“. Upamo, da še kdaj nastopi ter postane dober deklamator. — Posebno moramo zahvatiti č. g. župnika Berlota z Vogerškega, ki nam je zanimivo predaval o Balkanu. Duhovito nas je peljal čez „Železna vrata“ v Istro, Dalmacijo, Črno-goro, na Grško in v Carigrad. Vsako teh dežel nam je postavil pred oči z jedrnatim orisom in kratko zgodovino. Iz Carigrada smo se peljali po železnici nazaj domov v Dornberg, a med potom smo si ogledali slovanske balkanske države. Radi smo slišali govoriti o deželi, katero utegnejo kdaj pozdraviti tudi naši fantje kot vojaki. — Za tem so se zopet oglasili pevci ter zapeli: „V hribih se dela dan“. Vesela pesem nas je prav razvedrila.

Radost in smeh je pa vzbudil mali, pa čvrsti deklamator Fr. Kovačič, kateri je spretno govoril Stritarjevo šaljivo in podučno pesem: „Koklja“ iz knjige: „Zimski večeri“. Na to nam je g. kaplan Rejec razložil nekatere strani nagodbe z Ogrsko in pa novi carinski tarif, posebno v kolikor se dotika vinarstva. Radi smo slišali, kar nam je povedal o bivši klavzuli, o novem tarifu na vino, o zakonu zoper ponarejanje vina itd. Zdaj se pa razvrsti na odru desetero otrok, kateri prednašajo „Speve majnikovi Kraljici“. Ta nastop otrok je privabil marsikatero mater in očeta, ki sta z veseljem videla lepo ponašanje svojega otroka na odru. Nazadnje je nastopil še deček Fr. Kavčič, kateri je grajal laž in lenobo. V šaljivi obliki je povedal posebno starišem koristnih naukov. Malega govornika smo prav od srca pohvalili.

Odšli smo iz občinske hiše z zavestjo, da je naše „kat. slov. izobraževalno društvo“ res prav koristno in da si prizadeva izpolnovati postavljeno si nalogo. Naj omenim naposled še, da se več mladeničev že en mesec časa vadi v spisovanju raznih potrebnih spisov: dvakrat na teden imajo zvečer vaje v sobi izobraževalnega društva. To bo pa gotovo po zimi še bolj uspevalo. Dornberžani, podpirajte svoje „kat. slov. izobraževalno društvo“!

Iz Kozane, dne 24. maja 1903. — Izv. dop. (Naše občinske volitve.) — „Naprednjaški“ generalštab v Gorici se z nenavadnim zanimanjem bavi z občinskimi volitvami v Kozani. Posvetil jim je svojo skrbno pozornost še predno so se vršile — in zdaj ko so slednjič končane, so mu zopet čez vse slastna kost, ob kateri brusi v „Soči“ svoje skrhane zobe. Izid ni prav po volji tej gospodi, zato se trudi pritiskati na javno mnenje in pa na oblast, katero ima o tej stvari zadnjo besedo, da bi dosegla razveljavo volitve. Zato se nam zdi primerno in potrebno, da povemo tudi mi, kar vemo o teh volitvah in sicer „sine ira et studio“, in svet naj sodi, na kateri strani je poštenost in na kateri je ni.

Po končani triletni dobi dosedanjega občinskega zastopa, si je županstvo preskrbelo davkarski izkaz, sestavljen na podlagi davčnih predpisov za l. 1902. in na temelju tega izkaza je strogo po zakonitih določilih sestavilo imenik volilcev. Ta je bil skozi štiri tedne razgrnjen v občinskem uradu, da ga je lahko vsak pregledal, in občinari so ga tudi v resnici marljivo pregledovali. Zlasti kolovodje županu nasprotujoče stranke, so prav skrbno preresetali imenik, vzeli si prepis volilcev I. in II. skupine; imenika III. volilne skupine pa jim ni bilo treba prepisati, ker se je približno ujemal s starim, katerega so vže imeli v rokah

in katerega so samo popravili po novem. Podanih je bilo okoli 20 reklamacij proti imeniku, katere je v to od starešinstva izvoljena komisija razven 2 vse zavrnila, ker je dokazala, da so tisti, kateri so zahtevali poprave, pravilno vpisani. Dva vpisa sta se popravila v zmislu reklamacij.

Ko je bilo vse to natančno po postavi dovršeno, razpisalo je županstvo volitev, določivši za III. skupino tri dni (kakor po navadi pod prejšnjimi župani z ozirom naveliko število volilcev). V ta namen je razdelilo imenik te skupščine v tri oddelke; prvi oddelek je obsegal volilce od št. 1 do 335 zaporedne številke; drugi od 335 do 688 zaporedne številke; tretji pa od 688 do 1030. Volilci prvega oddelka so bili povabljeni na dan 13. maja od 9. ure predp. do 12. dop. in od 2 do 5. ure pop.; volilci drugega oddelka na dan 14. maja od 9. ure predp. do 12. dop. in od 2. do 5. pop.; tretji oddelek na dan 15. maja od 9. do 12. dop. in od 2. do 5. pop. Pa tudi onim volilec II. in I. volilne skupine so se poleg javnih razglasov po kastralnih občinah, tudi poslala tiskana, na njih imena glaseča se vabila. Županstvo je v tem oziru veliko več storilo, nego je bilo po določilu § 18. obč. volilnika dolžno storiti.

Ogromna udeležba, ki je sicer deloma tudi sad najživahnejše agitacije, kaže jasno, da so bili vsi volilci obveščeni o volitvi. Izgovori, da ta ali oni ni prejel vabila, izvirajo deloma iz hudobije, deloma iz nasledkov preobite pijake, v kateri so kolovodje „naprednjaške“ stranke svojim zapeljancem utapljali vest, da se jim ni probudila predno so bili poklicani k izvrševanju svoje pravice in dolžnosti.

Pri volitvi se je komisija strogo ozirala na zakonito ugotovljeni imenik, in vsak volilec je moral izkazati, da je isti, kakor je vpisan v imeniku. To je veljalo za vse, za pristaše in nasprotnike županove. Ako bi se ne bilo pri tako velikem številu volilcev z vso strogostjo postopalo, bi bila lahko nastala brezkončna zmešnjava, ker bi bil marsikateri volil pod drugim imenom in bi se bile sploh lahko urinile nepravilnosti, zaradi katerih bi bil potem še huji vrišč v „naprednjaškem“ izrauelu.

V največji greh se ušteva županu, da ni po končani volitvi III. vol. skupine dovolil zamudnikom prvih dveh dni udeležiti se volitve. Zdaj kriče, da je 200 in morda še več takih zamudnikov, kateri, po samovoljnosti županovi, niso mogli oddati svojih glasov ter odločiti zmago v prilog „naprednjakom“. Stvar je po našem mnenju čisto priprosta in jasna. Kakor smo zgoraj popisali, je bila tretja skupina razdeljena na tri oddelke, vsak oddelek je imel svoj imenik, obsegajoč določeno število volilcev, kateri so bili povabljeni samo za dotični dan in ne tudi za naslednje, in vsak dan se je prečital imenik po zapovedi § 23. občinskega volilnika, in potem ko je bil ves imenik prečitán, prišli so na vrsto zamudniki dotičnega dne, tako, da so imeli vsi povabljeni priliko oddati svoje glasove predpoludne ali popoldne. Ker je bilo poprej javno razglašeno, da se bode volitev tako vršila in ker so zraven tega tudi vsi volilci prejeli osebna vabila za določene dni, je pač jasno in naravno, da je tako postopanje pravilno in da bi bilo vsako drugačno postopanje protizakonito. (Konec pride.)

Iz Kožbanc. — (Konec.) Vi pravite nadalje, da so ceste še za koze preslabe. Dobro. Zato pa moramo skrbeti za ceste, a ne za Vaše, nego v prvi vrsti za svoje. Tudi se spodtikate ob našem pokopališču, ter je imenujete pravo grobljo. Gledé tega imate prav, a vprašamo Vas, je li Vaše pokopališče kaj bolje od našega. Sicer pa se morati naše in Vaše pokopališče še v tem letu popraviti. Tudi naše šolsko poslopje Vam ni po volji. Prav imate, saj ni tudi nam. Zato pa bodemo morali skrbeti, da si napravimo novo. S tem bi bilo torej konec Vaših očitanj. Odločno pa zavračam Vašo trditev, kakor da bi

bil župan kriv vseh teh nedostatkov, katero mu tako nepremišljeno in otročje očitate, da nič ne dela, in nič ne skrbi za občino. Ali Vam ni znano da smo imeli že skozi trinajst let zaporedoma pri nas točo, ki je povzročila našemu ljudstvu velikansko škodo. In pri takih žalostnih okolnostih naj bi občinsko zastopstvo nalagalo ubogemu ljudstvu visoke naklade? Ročica, katera je skovala Vaš dopis, gotovo ne čuti slabih letin. Čutijo jih pa toliko več vasi Senik, Vrhovlje i. t. d. Poznam kmeta, ki je pridelal v boljših letinah do 40 hl. vina, dočim ga je imel v minolem letu le 80 l. In v petih letih zaporedoma prodal ga je k večjem kake 3 hl. Zdaj pa pomislite, kako naj tak kmet prehrani sebe in družino, kako naj si priskrbi potrebne živine in sploh vsega, kar je pri kmetijstvu potrebno. In pri takih okolnostih naj bi se zidala nova cerkev, napravilo novo pokopališče in poleg tega prispevalo 10% za ceno, ki je v prvi vrsti Vam koristna? Iz tega mislim, da je dovolj razvidno, zakaj so se ljudje branili prevzeti 10% prispevek za cesti ob Idriji in čez Kobališče. Naš posestnik je preobložen z raznimi davščinami in tiral bi ga vsakdo v propad, kdor bi mu hotel dandanes nalagati nove naklade. Popolnoma smešno pa je, ako se na me jezite zato, ker je večina volilcev proti Vam. To je pač reč volilcev, in ako ne marajo za Vas, imajo zato najbrže svoje tehtne vzroke. Ako pa tako hrepenite po županskem stolu, pa vzemite si ga, saj se Vam rad umaknem vsaki čas. Kar se pa tiče nekaterih zastopnikov v novem občinskem zastopu, povem Vam tudi na tem mestu, da me je sram, da so bili izvoljeni. Prepričan sem namreč, da nastane vsled njih izvolitve v občinskem zastopu še večji preprič, katerega smo že dozdej itak preveč imeli. Očitajte mi, da sem na dan volitve le z jezikom pripoznal potrebo, da dobijo tudi Mirnik in Golobrd v občinskem zastopu svoje zastopnike. Tako očitano zavračam odločno, ker je popolnoma neutemeljeno. Ali nisem poslal na dan volitve k Vam g. Antona Stakola, z naročilom, da se z Vami dogovorijo? Ali Vam ni ta v mojem imenu predlagal, naj bi se vršila volitev složno, tako, da bi bilo iz mirniškega katastra izvoljenih 9, a iz kožbanskega tudi 9 zastopnikov? In nismo bili mar pripravljeni še celo do večjih koncesij, ko Vam je g. Kabaj ponujal 10 zastopnikov, dočim bi jih dobili Kožbanci le 8? Ni li mari res, da ste hoteli imeti Vi 13 zastopnikov? Če se pa vse to premisli, je li čudo, da so Vaše pretirane zahteve vzbudile nevoljo pri volilcih kožbanskega katastra, ter da je nastala volilna borba pod parolo: Kdor zmaga, zmaga? Tako je, gospodje, in nič drugače. Prav nič se pa ne bojim Vašega žuganja, da imate na razpolago še drugega gradiva. Za danes bodi tega dovolj. Pozivljam Vas pa še jedenkrat, da objavite Vaš utok doslovno, kakoršnega ste poslali c. kr. namestništvu in potem še le bomo govorili dalje.

V Kožbani dne 20. maja 1903.

Anton Blažič,
župan.

Politični pregled.

Deželni zbori.

Skoro vsi deželni zboru se skličejo k zasedanju v jeseni.

Državni zbor.

V petek je stavil posl. Bianchini zopet vprašanje do min. pred., ali bi ne hotel min. pred. izposlovati od krone, da bi ona posegla v dogodke na Hrvatskem ter storila konec neznanim tamšnjim razmeram. Min. pred. dr. Körber je Bianchiniju koj odgovoril in sicer v istem smislu, kakor je to storil v torkovi seji. Ker je pa Bianchini v svojem vprašanju med drugim tudi omenjal govorico, da je bilo na Hrvatskem 21 oseb obesanih in 40 ubitih, je dr. Körber označil to govorico kot neutemeljeno. Glede rabe vojaštva pri izgradnji na Hrvatskem, je opomnil dr. Körber, da prepusti odgovor v tem pogledu domobranskemu ministru. Rekel pa je, da vojaštvo ni le zato postavljeno, da brani državo pred tujim sovražnikom, marveč, da je naloga vojaštva tudi ta, da po potrebi vzdržuje mir in red tudi v državi.

Danes ima posl. zbornica zopet sejo in najbrže zadnjo pred binkoštnimi prazniki. Na dnevnem redu bode tudi proračunski provizorij. Čehi sicer prejšnjega proračunskega provizorija niso ovirali, ni pa izključeno, da bi začeli obstrukcijo pri sedanjem provizoriju. V tem slučaju pa misli dr. Körber baje koj poslati poslanca domov ter si preskrbeti proračunski provizorij s pomočjo paragrafa 14.

Dogodki na Hrvatskem.

V petek po noči se je odpeljal ban Khuen Hedervary na Dunaj k cesarju, da mu poroča o dogodkih na Hrvatskem. Nekateri dunajski listi poročajo, da se ban poda z Dunaju v Budimpešto ter pristavlja, da je banov odstop skoraj gotova reč. V Bakru v Delnicah in na Sušaku, je proglašen nagli sod. Hudi izgredi so bili tudi v Kalinovicih. Množica je namreč napadla občinsko hišo. Orožniki so streljali na množico, ubili jedno osebo, 13 so jih pa aretirali. Uradna sema „Agrar Zeitung“ se jako huduje na jugoslovanske državne poslance, ker se so v državnem zboru zavzeli za brate Hrvate. Ta uradna sema pravi, da se hrvatskemu ljudstvu ne godi nobena krivica, ter da ni reš, da bi bil kdo obsojen na smrt po naglem sodu. Se ve, da ne more tako pisarenje vzbuditi pri pametnem človeku nič drugega, nego zavničevanje. Hudo je razburilo akademski senat zagrebskega vseučilišča dejstvo, da je policija udrla v vseučiliško poslopje ter lovila po hodnikih vseučiliščne. Ta čin smatra akademski senat za oskrumbo vseučilišča in bo zahteval zadoščenje. Vseučiliški dijaki so se zbrali na vseučilišču ter protestirali proti takemu postopanju policije. Ob jednom so zahtevali, da se odvzame naslov dr. onima dvema policijskima komisarjema, ki sta vodila po vseučiliških hodnikih lov na dijake. Iz Transilvanije so brzojavili tam bivajoči Hrvate, da hočejo z denarom podpirati brate v stari domovini. Tudi v Spljetu so bili veliki izgredi zaradi dogodkov na Hrvatskem. Sploh je dalmatinsko prebivalstvo jako razburjeno in se je bati po celi Dalmaciji velikih izgredov, ako se ne obrnejo stvari na Hrvatskem na bolje. Ko so doznali hrvatski dijaki na Dunaju, da je dospel tje ban Khuen Hedervary, ter da se je nastanil v hotelu „Erzherzog Karl“, podali so se pred hotel ter so začeli tam hudo upiti, žvižgati in razsajati. V kratkem času se je zbralo okolo dijakov kakih 2000 oseb, ki so jim pri žvižganju pomagale. Policija je imela mnogo posla, predno je razgnala množico.

V Zagrebu so vsi zaporj prenapolnjeni, tako, da so začeli zapirati zdaj ljudi v razna skladišča. Vseh aretirancev je v Zagrebu do zdaj nad 1000.

Nekaj dobrega rodilo je vender madjarsko nasilstvo. Iz Zagreba se namreč poroča, da je prišlo med hrvatskimi in srbskimi visokošolci do sporazumljenja ter da so v nedeljo skupno priredili lepo ovacijo spominu pokojnega bana Jelčića.

Dalmatinski deželni poslanci na Dunaju.

Kakor smo že poročali, odpeljalo se je na Dunaj 14 dalmatinskih deželnih poslancev z namenom, da bi izposlili avdienco pri cesarju, pri kateri bi mu pojasnili razmere, ki vladajo na Hrvatskem ter ga prosili, naj bi storil konec madjarskemu nasilstvu in madjarskim nezakonitostim. Na Reki so bili poslanci vzprejeti jako slovesno. Pozdravil jih je v imenu reških Hrvatov dr. Baršić. Na Dunaju pa so jih pričakovali na kolodvoru državni poslanci Klaić, Borčić in Ferri ter mnogo slovanskih dijakov. Deputacija se je podala k ministerskemu predsedniku dr. Körberju ter ga prosila, da bi jim izposloval avdienco pri cesarju. Dr. Körber je deputacijo sicer prijazno sprejel ali povedal ji je, da je cesar iz državnopravnih ozirov ne more sprejeti. Rekel pa ji je, naj sestavi spomenico, katero on hoče potem cesarju predložiti.

Ogrski parlament.

V soboto je ogrska zbornica sklenila, da se izvoli kvotna deputacija. Volitev se izvrši danes. Na dnevnem redu iste seje je zbornica razpravljala o predlogu gledé odprave vinske klavzule. Predlagatelj so zahtevali od vlade, da se pri obnovitvi nove trgovinske pogodbe z Italijo naloži na vvoz italijanskih vin visoka carina. Min. predsed. je izjavil, da ostane pri tem, kar je v ti zbornici že večkrat povedal, namreč, da se bodo pri obnovitvi nove trgovinske pogodbe z Italijo varovale korist ogreskih vinorejcev.

Ruski car na Dunaju.

Listi poročajo, da namerava ruski car obiskati letos tudi našega cesarja.

Macedonski dogodki.

Dne 20. t. m. je trčila pri Mugli močna ustaška četa ob turško vojaštvo. Nastal je hud boj. Ubitih je bilo 27 ustašev, med njimi dva bolgarska častnika v bolgarski uniformi. Tudi Turki so imeli velike izgube.

Domače in razne novice.

Umirovljenje. — Višji deželni sodni svetnik, g. Avgust Huber, je bil te dni na svojo prošnjo umirovljen in mu je bil pri ti priliki podeljen naslov dvornega svetnika.

Za „Šolski Dom“. — Upravištvu je došlo: Gospodična L. Koršičeva poravnala račun med prijateljskima gg. Korenom in Kopačem na sv. Gori, 3 K. Hvala!

Izkušnja usposobljenja so v tem mesecu naredili pri goriški slovensko-nemški komisiji naslednji učitelji in učiteljice: Obizzi markeza Teodora (s slovenskim in nemškim učnim jezikom in italijanščino kot premetom), Kete Franc, Tavželj Jožef, Bukovec Leopoldina, Gregorič Olga, Hočevar Marija, Legat Albina, Noll Marijana in Šibovec Marija (s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Zajec Hena (s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot predmetom), Schlapach Josipina (z nemškim učnim jezikom in slovenščino kot predmetom) ter Kutin Anton in Jonke Julija (z nemškim učnim jezikom).

„Slovenska Čitalnica“ v Gorici priredi v torek in sredo, t. j. 2. in 3. junija, dve dramatični predstavi, pri katerih nastopi znano ljubljansko dramatično društvo. Lepaki se pravčasno razobesijo po mestu in okolici, kakor se tudi potom listov objavi vspeled. Goriškim Slovincem iz mesta in okolice bo torej dana s tem prilika, da se jako po ceni lahko prepričajo o velikem napredku slovenske dramatike, katere prvi zastopniki so pač igralci in igralkе ljubljanskega dramatičnega društva. Ne dvomimo torej, da bode omenjena dva večera dvorana goriške slovenske čitalnice prenapolnjena. Toliko za danes.

Blagoslovljenje zastave v Podturnu. — Kakor smo že zadnjič poročali, se je v nedeljo v Podturnu blagoslovila zastava, katero si je dalo napraviti neko društvo v spomin zadnjega bivanja Nj. Vel. cesarja v Gorici. V ta namen je bil trg pred cerkvijo sv. Roka okinčan s zastavami in se zelenjem. Pri uhodu na trg bil je napravljen lepo slavočok, na katerem so vihrale avstrijske zastave. Te slovesnosti so se udeležili zastopniki civilnih oblasti in vojaštva. Tudi še precej ljudstva je bila navzočega, a pripadalo je skoraj izključno priprostim slojem. Laške mestne gospode si zaman iskali med udeleženci. Sodelovala je pri slovesnosti godba tukajšnjega pešpolka št. 47. in bil je poleg tudi oddelek veteranov. Po maši, ki se je darovala v cerkvi sv. Roka, blagoslovili so zastavo pred cerkvijo. Cerkevna opravila opravil je, ob asistenciji drugih duhovnikov, stolni prost preč. gosp. dr. Faidutti. Kumovala je, kakor smo že zadnjič omenili, preblogo rodna gospa grofica Attems-Ceschii, so-proga dvornega svetnika in voditelja tukajšnjega glavarstva.

Protesti proti dogodkom v Inomostu in zahteve po italijanskem vseučilišču v Trstu. — V nedeljo so se vršili po raznih mestih bližnje Italije, Dalmacije in drugod, protestni shodi zoper dogodke v Inomostu in ob jednom manifestacijski shodi za italijansko vseučilišče v Trstu. Da niso smeli tudi naši Italijani zaostati za brati iz Italije in Dalmacije, razume se samo ob sebi. Zato so pa priredili tudi oni v tukajšnjem gledišču sličen shod, ki pa ni bil posebno dobro obiskan. Shoda, katerega so sklicali italijanski vseučiliščniki, so se udeležili tudi nekateri tukajšnji italijanski državni poslanci in pa deželni glavar dr. Pajer. Da ni manjkalo ropota in žuganj, to je samo ob sebi umevno. Značilno pa je, da so se vršili hkratu shodi v Avstriji in Italiji, ter da se celo v Italiji avstrijski vladi grozi z interpelacijami v italijanskem državnem zboru. Če bi nič drugega ne govorilo proti ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu, zadostovali bi morala ta italijanska predrznost, iz katere mora vsak pameten človek sklepati, da ni tem ljudem za nič drugega, nego za to, da bi se z ustanovitvijo italijanskega vseučilišča v Trstu napravilo na Primorskem ognjišče, na katerem bi se kahal laški irredentizem. Ako ne odprejo taki pojavi naši vladi oči, potem ji v resnici ni več pomagati.

Mestne volitve v Gorici. — Včeraj so volili volilci III. volilnega razreda. Izvoljena sta bila župan dr. Karol Venuti in pa uslužbenec tovarne v Stračicah, Josip Makutz. Drugi razred volil dne 27. t. m. za kandidate v tem razredu so postavljeni: odvetnik dr. Pinaucig, Edvard Savorgnani, trgovec, in Dominik Vittori, voditelj ljudske šole pod Kostanjevico. Za I. razred, ki bode volil dne 29., pa so postavljeni za kandidate: dr. Ivan Bader, Alfred Bozzini in Franc Marzini. Pred par meseci bilo je vse polno

kokodakanja o teh volitvah v nekaterih listih, in človek bi, sodeč po njih pisavi, mislil, da se zgode velike spremembe v goriškem mestnem zastopu; posebno so se začeli napenjati takozvani „mal-contenti“. Pa kakor se vidi, zlezla jim je korajža popolnoma v hlače. No, nekaj so pa morebiti vendarle dosegli in sicer to, da ne pride pri teh volitvah v občinsko starešinstvo nobeden žid.

Tatovi. — V petek zvečer se je vtihotapil neznan lopov v vrt Rasanerjeve hiše, nahajajoče v Gosposki ulici, in ko ga je neki gospod zapazil ter mu tudi sledil, izginil mu je hitro izpred oči ter se spretno zamešal med množico, ki je bila pri koncertu mestne godbe na Travniku. Istotako so poskusili neznani lopovi izvesti tatvino v neki hiši, nahajajoči se ulici Contavalle. Kakor se vidi, ni ga dne v Gorici, da bi se ne dogodila kaka tatvina. A totovi kje so?

Kuhinjska šola, ki jo je ustanovila g. M. Marija Grebenc, v Gorici v ulici Vetturini 9, izvrstno napreduje. Dosedaj je šolo obiskovalo 105 gojenk. Dekleta, ki želijo vstopiti, naj se oglasijo pri voditeljici. Cenjenemu občinstvu naznanjamo, da se v kuhinjski šoli dobiva obed in večerja po najnižjih cenah. Priporočamo jo najtopleje.

Iz Nabrežine nam pišejo: Na tukajšnji obrtno-nadaljevalni šoli bode dne 31. maja t. l. slovesen zaključek šolskega leta 1902—1903. z razstavo šolskih izdelkov klesarskih (kamnoseških) vajencev in pomočnikov. Prijatelji šole in napredka so vabljeni se udeležiti te slovesnosti, ki se bode vršila ob 11. uri predpoludne v šolskih prostorih. — Razstava bode odprta: predpoludne od 11. do 12. ure in popoldne od 2. do 5. ure — Vstop je prost.

„Okrajna hranilnica in posojilnica“ v Sežani je pričela poslovati dne 21. marca t. l. — S 16. majnikom t. l. kot 6. uradnim dnevom, izkazuje sprejemov na deležninah in hranilnih vlogah K 15.905.18, izdatkov na posojilih in naloženem denarju K 14.342.78, skupnega prometa K 30.247.96. Zaveza je neomejena. Glavni deležijo po 20 K. Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Posojila se dajejo na vknjižbo po 5½%, na menice po 6%. Uradni dan je vsako soboto dopoldan.

Iz Brd smo vdobili in priobčujemo sledečo izjavo: Z ozirom na notico pod naslovom „občinske volitve v Kozani“, objavljeno v cenjenem listu „Gorica“ z dne 16. t. m., izjavljam podpisani s tem, da gorenja stranka, t. j. protizupanova, pri občinskih volitvah v Kozani, ni imela postranskih namenov z ozirom na prepajoče se politične stranke na Goriškem, ampak volilni boj se je bil edino le radi lokalnih razmer.

Kojško, dne 20. maja 1903.

Fran Obljubek. Janez Lenardič.

Op. uredništva: Za vsebino te izjave uredništvo ne prevzame nobene odgovornosti, razven one, katero mu nalaga tiskovni zakon.

Zapri so nekega Josipa Berlota, ki je v raznih presledkih osleparil svojega strica Antona Toso do približno 3000 gld.

Pretep. — V Prvačini so v neki gostilni tako močno potepli nekega Ant. Kosa, da so ga morali pripeljati v tukajšnjo bolnišnico.

Mina ranila delavca. — Delavec Bože Vukulić je vžgal v Podbrdu mino, a posrečilo se mu ni, da bi se o pravem času odstranil v zavetje. Ranjen je bil zaradi tega prav hudo na rokah, na očesih in na obrazu.

Manifestacijski shod za brate Hrvate v Ljubljani. — Manifestacijskega shoda za brate Hrvate v Ljubljani, se je udeležilo nad 3000 oseb. Včeraj je ljubljanski mestni svet imel sejo, ki je bila posvečena dogodkom na Hrvatskem. Mestni svet je protestiral proti madjarskemu nasilstvu. Dovolil je svoto 1000 K za ostale padlih žrtev na Hrvatskem. Odposlala se je brzojavka cesarju. Mestni svet je izrazil svojo žalost nad tem, da ni cesar sprejel deputacije dalmatinskih hrvatskih poslancev. Obsojal pa je izgrede, ki so se baje godili v Ljubljani po manifestacijskem shodu.

Listnica uredništva. — Gospodu Ant. Nabergoju, trgovskemu pomočniku: Omenjeno vest posneli smo iz lista „Il Piccolo“ z dne 22. maja t. l. št. 7799. V prihodnji številki pa popravimo vest v smislu Vašega pisma.

Gosp. dopisniku iz V. Ž.: Prihodnjič! Za danes ni prostora.

Loterijske številke.

23. maja.

Dunaj	55	71	76	19	73
Gradec	60	86	51	17	22

Razpis službe.

Pri podpisnem županstvu razpisuje se služba občinskega tajnika zletno plačo 800 K. Zahteva se popolno znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter sposobnost voditi vsa tajniška dela. Prošnje z izkazilom sposobnosti je vložiti do 15. junija t. l. pri podpisnem županstvu.

Županstvo v Cerknem,

dne 18. maja 1903

A. Kosmač,
župan.

TOMAŽ SELJAK,

sobni slikar in pleskar v Podmestu pri Tolminu, se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela po zmernih cenah.

Ivan Bednařik
priporoča svojo
knjigoveznicu
v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar,
Semeniška ulica št. 6,
ima bogato zalogo raznovrstnih
klobukov
ter toči v svoji krčmi
pristna domača vina
in postreže tudi z jako ukusnimi
jedili.

Fani Drašček

zaloga šivalnih strojev
Gorica, Stolna ulica hiš. št. 2.

Prodaja
stroje tudi
na teden-
ske ali
mesečne
obroke.
Stroji so
iz prvih
tovarn ter
najboljše,
kakovosti
Priporoča
se slav.
občinstvu.

Odlikovana delavnica!

ANT. KRUSIČ,

krojaški mojster v vrtni ulici 26.

Priporoča se sl. občinstvu v mestu in na deželi, posebno č. duhovščini. — Ima bogato zalogo blaga vsake vrste in za vsaki stan, ter opozarja na ravno došlo sveže pomladansko blago, lastni izdelek gotovih oblek in površnih sukenj. Cene pravo solidne!

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

V odlikovanem fotografskem
atelje-u

Anton Jerkič,

v Gorici,

Gosposka ulica št. 7

drugo nadstropje

izdelujejo se vsa v fotografsko stroko spadajoča dela v najmodernejšem stilu in neprekosljivo natančnostjo po jako zmernih cenah: priporoča se tudi v izdelovanje krajevnih in drugih razglednic, ki so priznane kot najlepše.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

Ant. Jerkič,
fotograf.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7

v hiši g. Jerneja Kopača

izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini za obilna naročila.

urar c. kr. državnih
železnic, Gosposka
ulica št. 25, Gorica,

priporoča svojo veliko zalogo srebrnih in zlatih naj-
boljših švicarskih ur in ve-
re gld. ričje po naj-
nižjih cenah,
prej, zlate posebno v
ure od gld. času sv.
20 naprej, za BIRME.

gospodične in Pozor!
sicer zlate od 11 torej!

gld. naprej. Spre-
jema tudi v popra-
vo vsakovrstnih ur.

Vsako popravo ga-
rantira eno leto. —
Delo solidno. Se pripo-
roča svojim rojakom.

Podpisani priporoča slavnemu ob-
činstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlinca v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine trdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.

(v lastni hiši.)

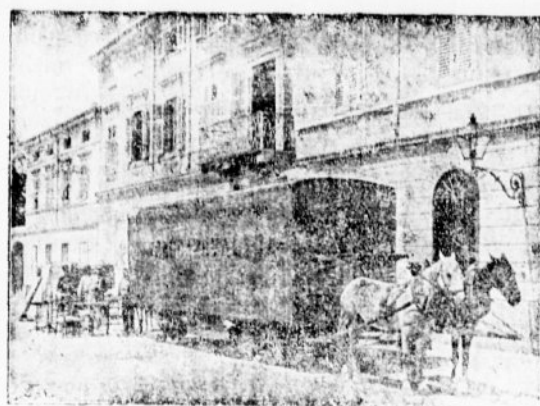
Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Špedicijska poslovnica Gašpar Hvalič

v ulici Morelli št. 12.

Priporoča se tople Sloven-
cem v mestu in rojakom
na deželi za prevažanje
vsakovrstnega blaga in po-
hištva v vse kraje. Ker ima
tri nove zaprte vozove
za prevazanje,

zagotavlja, da se blago ne-
poškodovano dostavlja.

Po vsestranskem prevdanku in preskušnji se
bode vsakdo prepričal, da se kupuje pri trdki

—: J. Zornik, Gorica —:

Gosposka ulica 7, zmiraj najbolj in
temu primerno najceneje blago. Posebno pa:

Za dame:

Krasne okraske za obleke,
trakove svile zadnje novosti
za bluze, pajčolane, pasove,
predpasnike, rokavice, nogavice,
dežnike, solnčnike, bluze, čevlje,
vse potrebščine za obleke, kakor:
podlage, sukanec, svila, gumba,
vezenja, zaponke itd.

Za gospode:

Raznovrstno belo in barvano
perilo najbolj vrste, jopice
za hribolazce; kolesarje, veslarje;
zadnje novosti ovratnice,
ovratnikov, zapestnic, nogavic,
rokavic, hlačnikov, čepic,
čevljev, dežnikov itd.

Opozarja

prečastite dame, na svojo veliko
zalogo obče priznajo najbolj
moderce v vsake cene.

Za birmarce

in otroke; rokavice, nogavice,
pajčolane vsake vrste, obleke,
čepice, razno perilo.

Za slavnosti

in druge veselice: vsakovrstne
narodne trakove, kojim preskrbi
na zahtevo vsakvrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem Konjedic & Zajec

Gorica, pred nadškofijo hiš. št. 11.

Za čas stavbe priporoča vse stavbne potrebščine, kakor: cement,
stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stra-
nišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih
tovarn. Opozarja na svojo bogato izber kuhinjskega in hišnega orodja
dob rezprimerno nizkih cenah.

Edina zaloga
stavbenih nositeljev

v Gorici.

Pocinkana žica za vinograde po jako znižanih cenah!

Pozor!

Eno kronske nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže
s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za
100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Mejnarodni panorama

iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekališče
Josipa Verdija št. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.

Vsak teden nov program!

Od 24. do 31. maja,

Kassel, Wilhelmstal, Wilhems-
höhe.

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepot.

Odperto vsak dan od 9. zj. do 9. zv.

Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.

Izhaja vsa rek in sobota ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželo. Ako pale na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljanj celoletno 8 K, polletno 4 K in četletno 2 K. Prodajase v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellertitz v Namskih ulicah in Leban na Verdijevej tokalisti po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Za brate Hrvate.

Slovenski narod ne glede na stranke!

Vsaki narod ima pravico do svojega obstanka. To pravico mu zagotavlja naravno, božje in človeško pravo. — Ali človeška strast in poželjivost zaide včasih tako daleč, da hoče s silo vgonobiti ta prava, pogaziti jih v prah, ter podvreči si tako brezpraven narod v jarem sužnosti. — To se dogaja danes našemu sosedu in bratu Hrvat. — In kdo dela to? „Viteški narod“, nezasitni Madžari! Koliko krivic so oni prizadjali Slovanom, posebej pa še Slovkom, Slovincem in Hrvatom, je deloma znano. Ali to, kar se sedaj dogaja na Hrvaškem, to presega meje potrpežljivosti. Na tisoče ljudi, branečih narodne pravice, ne glede na spol in stan, ječi po hrvaških ječah. Od priprostega kmeta pa do najuglednejšega domoljuba, od nežne deklice in gospe do rodoljubne aristokratke Hrvatice, vse vprek ječi v železu po hrvaških temnicah. — Odvetniki, doktorji, uredniki, župniki, bogoslovci, vseučiliščniki, gimnazijci, vse to občuti kruti bič madjarskega šovinizma. Kdor se le gane, kdor le izrazi domoljubno misel, — zapisan je — smrti, ali najmanj — ječi. Tako so vojaki na enkrat vstrelili 40 kmetov v križevačkem glavarstvu. — Koliko je na smrtno ali nevarno ranjenih, vedo povedati njih sorodniki. — Preiskave se vrše po uredništvih vseh hrvaških listov; zaplene so vsakdanje; vsa društva, bodisi politična ali znanstvena, so pod policijskim nadzorstvom. Odpirajo se privatna pisma; roka javne straže je posegla celo v tihe zidine semenišč (Zagreb, Djakovo), ter aretirala bogoslovce, predsednike društev, katera imajo poučno-literaren namen. Da, kruti bič madjarske pravice je padel tudi na duhovnike. Najboljšega rodoljuba, župnika in pisatelja Jemersica, so vklenili in zaprli, ravno tako njegovega kaplana; potem župnika Novaka itd. Ali kaj še to — to je komaj senca, kar mora hrvaški narod pretrpeti pred madjarskim nasilstvom. — In zakaj? Narod hrvaški se je potegnil za svoje pravice; on hoče biti v svoji zemlji svoj gospod in noče trpeti, da mu Madžari delijo lastni kruh, ko si ga sam zna urediti. On hoče s svojim denarjem sam gospodariti, a Madžari mu tega ne dovoli. To je preporna točka, okoli katere se vse vrti. Madžari hočejo

gospodariti s hrvaškim denarjem — a Hrvatom to ni prav in od tod — odpor.

Pravica je očevidna na strani hrvaškega naroda. Mi Slovenci po jeziku in narodnih težnjah njim najbližji sosed, se čutimo z njimi prikrasane in ponižane, ako se jim kratijo najprimitivnejše pravice. Njihova radost, je naša radost, njihova žalost, naša žalost. Srce plemenitega, rodoljubnega Slovence ne more biti ob taki priložnosti mrzlo in nedostopno, ampak vplamteti mora v pravični jezi proti nasilstvu, brezzakonstvu od strani Madjarov, ter javno braniti pravice bratskega nam naroda. — Podprimo vsaj moralno težnje Hrvatov, borečih se za svoja prava, ako jim ne moremo priteči fizično na pomoč, saj z njimi zasije tudi nam boljša bodočnost.

Prekrasen vzgled nam je dala naša „matica“, bela Ljubljana in naš ponosni adrijanski Trst; a da bi Goriška zaostala za njima, ni mogoče! Kri ni voda. Slovenci! Kolikokrat smo se skupno borili s Hrvati proti krvoločnemu Turku — in vedno zmagoslavno. Hrvaški in slovenski polki so pokazali svoje junaštvo sosedni Italiji — skupno smo se borili za obstoj habsburške države, skupno prelivali kri na stoterih bojiščih, zvesti Bogu in narodu — in sedaj hoče pritepeni, nasilni madjarski narod izbrisati s površja zemlje nekdanjo slavo hrvaškega naroda! Ali naj ostanemo mi pri tem ravnodušni? Nikdar! Za brata in njegove pravice tudi kri.

Apelujemo torej v prvi vrsti na Vas, vodje goriških Slovencev, in posebej še na Te, primorsko ljudstvo, da na shodih javno protestiraš proti madjarskemu nasilju, njihovi krvoločnosti, da javno obsodiš njih brezzakonsko postopanje. S tem podpreš Hrvata moralno za nadaljni boj za lastne pravice, ki mu pripadajo po božjem in naravnem pravu. Vliješ mu s tem pogum v junaško srce in bori se bo kot lev, ko bo videl, da stoje simpatije Slovencev ob njegovi strani. — Ljudstvo zahtevaj tudi od svojih poslancev, da z vso odločnostjo branijo v parlamentu sveto stvar hrvaškega naroda. Pokažimo, da smo solidarni z zahtevami bratskega nam naroda in da ni prazna ona:

Slovenec i Hrvat
Za uvijek brat i brat!

ustaje (teh je bilo nad 40), so morali preči iz mesta; enako vsi častniki, ki so pobegnili k Benečanom. Vse drugo prebivalstvo je dobilo splošno pomiloščenje. Maršal sam pa je, dosepeši na trg sv. Marka, šel na čelo svojega glavnega štaba naravnost v cerkev sv. Marka, kjer se je pela zahvalna sv. maša in „Te Deum!“

S padcem Benetk je bila zadnja opora zgubljena za prekucijo v gorenji Italiji. Kajti Genova, ki se je po bitki pri Novari spuntala in razglasila republiko, je bila premagana po generalu Della Marmora 4. aprila. Najgorečnejši republikanci in plujci so se pa podali v Rim, kjer je prekucijska zastava še visoko plapolala!

Uhod Francozov v Rim 3. julija 1849.

Da je predsednik Ludovik Napoleon III. poslal svoje francoske vojake v cerkveno državo, ki so stopili na suho 5. aprila 1849. v Civita Vecchia, to se je zgodilo bolj iz zavisti proti Avstriji, ki

Resoluciji

županov in podžupanov ajdovskega okraja in njih povablencev.

Na shodu, katerega so imeli dne 21. t. m. na Goričici pri Rebku župani in podžupani ajdovskega okraja in njih povablenci, sta bili vzprejeti ti-le dve resoluciji:

I.

Naš deželni zbor, naše c. kr. kmetijsko društvo in menda vsi občinski zastopi vinorodnih pokrajin naše dežele, so se že izjavili proti tako znani vinski klavzuli v avstro-italijanski trgovinski nagodbi ter so odločno zahtevali, naj se v varstvo avstrijske vinoreje povekša carina italijanskim vinom, ki se uvažajo v Avstrijo. Samo naša trgovinska in obrtna zbornica je nedavno povzdignila svoj glas v nasprotnem zmislu — dasi dobro pozna težnje in mišljenje vseh vinorejcev cele dežele, katerim je prizadela vinska klavzula smrtni udarec.

Sključje se na vse razloge, ki so se od merodajnih strani do zdaj že navedli proti vinski klavzuli, izjavljamo na zaupnem shodu zbrani občinski zastopniki vipavske doline, da ostro obsojamo mnenje, ki ga je v tej zadevi izjavila trgovinska in obrtna zbornica goriška in da se z vso odločnostjo zavarujemo proti eventualnim posledicam takega nepremišljenega glasu, o katerem nasprotno pričakujemo, da ga cesarska vlada obsodi kot politično strankarsko izjavo, naperjeno v škodo našim najvitalnim interesom.

Vipavska dolina, Brda, Kras in vse vinorodne pokrajine goriško gradiške grofovine, katere bitko občutijo pogubne posledice vinske klavzule, zanašajo se prav za trdno, da pri obnovljenju mednarodne nagodbe izgine iz nje dotično določilo in se nikdar več ne povrne.

Pri Rebku 21. maja 1903.

II.

Visoki c. kr. dež. šolski svet!

Na zaupnem shodu županov in podžupanov pri Rebku dne 2. febr. t. l. se je razpravljalo vprašanje o izboljšanju gmotnega stanja ljudskih učiteljev na Goriškem in se je koncem razprave sprejela resolucija, naj vlada zabrani potrditev načrta zakona, sprejetega v zadnjem deželnozbornem zasedanju, po katerem bi se večji stroški, ki bi jih prizadelo

sočutja za papeža Pija IX. — Poveljnik teh 30.000 mož je bil general Oudinot, ki ni menil naravnost sovražno postopati z Rimljani ter je sprejel ulogo nekakega oboroženega posredovalca; toda francoske čete, ki so hotele kar naravnost v mesto korakati, so bile sprejete s streljanjem iz pušk, a njih naskok je bil hrabro odbit. Nič boljše se niso končali novi naskoki 30. aprila in 3. junija. Oudinot je moral zaradi tega, da je prizanašal starinskim ostalinam in spomenikom, na najjači strani obzidanega mesta Garibaldi je vodil obrambo pogumno in še precej spretno. Slednjič je pa le spoznal, da ni mogoče dalje časa se vpirati, ter je odšel z 4.000 mož na nezastraženi strani mesta ven. Francozi pa so 3. julija zasedli Rim, potem ko je diktatorska vlada treh mož rimske republike (Mazzini, Saffi, Armellini) pobegnila iz mesta. Garibaldi se je obrnil najprej proti razupitimi Abruzzom, pri čem je bil protu toskani. Ker se je

nameravano izboljšanje učiteljskih plač, zalagali z dokladami k izravnim davkom. Razprava je bila sicer živahna, ali vse-skozi dostojna; pripoznala se je v obče primerjenost in potreba izboljšanja učiteljskih plač, a z ozirom na ogromno obložbo, katera davi po celi naše deželi obdačence, izrazil je zbor, da v sedanjem gospodarskem položaju ni mogoče prenašati viših doklad, katere bi v kratkem izmolzle in ugonobile i posestnika i obrtnika; zato naj bi se zajela sredstva za povikšanje učiteljskih plač iz drugih virov in v prvi vrsti naj bi pripomogla v to država.

Tekom živahne razprave se je govorilo tudi o sedanjem učiteljstvu na Goriškem in o njegovem delovanju. Županom in podžupanom — med katerimi so tudi udje krajnih šolskih svetov in c. kr. okrajnega šolskega sveta — je pač dovoljeno, da med seboj pri zaupnem shodu izrazijo svoje mnenje o vsem tem, kar se tiče naših ljudskih šol — všteto sposobnost in delovanje učiteljev. A vse, kar so posamezni govorniki o tem opazili, je bilo le splošno govorjeno, in le drezanje nekega prisotnega učitelja je izsililo morda kako pikro opazko, ki pa tudi ni bila osebno žaljiva za nikogar. Sploh so se deležniki skrbno ogibali vsake osebne žalitve.

Na to je „Soča“ v pridjani prilogi svoje 27. številke z dne 4. aprila 1903. priobčila „Izjavo“ odbora ajdovske podružnice učiteljskega društva za goriški okraj — formalno sklenjeno v seji dne 26. februarja, v kateri se ta odbor, ki je sestavljen iz ljudskih učiteljev našega okraja, surovo zaganja v osebo našega spoštovanega tovariša, gospoda Josipa Vidmarja, župana lokavškega — ter je s tem krvavo žalil ne samo njega, ampak nas vse, kateri smo se deležili zaupnega shoda, na katerem smo po svoji najboljši vesti in po svojem popolnem prepričanju sklenili resolucijo, kakoršna odgovarja dejanskim razmeram našega okraja in dobro poznanim namenom našega ljudstva.

Tej oficijelni izjavi učiteljskega društva sledili so še veliko suroveji napadi iz učiteljskih krogov v poznejih številkah „Soče“ in „Slov. Naroda“, kateri dokazujejo le prejasno, da sodba o nekaterih naših učiteljih — ki se je izrazila na našem zaupnem shodu — ni

znal umikati s spretnim kretanjem preganjajočim Francozom in Avstrijancem, ga niso poslednji dosegli in porazili, vendar sam pa jim je ušel. Iz ostankov njegove čete in drugih prostovoljnih krdel, so se napravile roparske tolpe, ki so posebno cerkveno državo vznemirjale, dokler niso Francozi in Avstrijci storili konec njih razsajanju in rogoviljenju z naglo sodbo.

Pij IX. (umrl 7. febr. 1878.) se je vrnil iz Gaëte še le 12. aprila 1850. v nehvaležno mesto, kjer so se ustanovili Francozi (od l. 1870.) ter so „Angeljski grad“ napravili za svojo močno orožno mesto. Mili očetovski Pij IX. je moral zdaj svoje ljudstvo vladati s strogostjo, ker je s svojimi pregrešnimi sanjarijami napravilo cerkveni državi neizrečeno škodo, ki se ni mogla dolgo časa poravnati.

V poznem poletju l. 1849. je bila prekucija v Italiji po francoskem in avstrijskem orožju vržena ob lla. To je bila postala Italija torišče neskončnih

LISTEK.

Spomin na 55-letnico ustaje v Milanu in hrvaško junaštvo v istej.

(»Et meminisse juvat.« Spisal M. Mihaeljev.)

(Konec.)

Vendar pa se je nepristopno mesto, obdano od morja od vseh strani — kajti tudi krasen in dolg železniški most, delo Avstrije, so ustajniki semtertje razrušili, da so se ložje branili, — še nadalje branilo, ker je imelo okrog 20.000 mož močno posadko iz različnih krajev Italije in celo eno stotnijo najetih Švicarjev, ki pa se ni nikdar resno bojov udeleževala. Stroga zaprtija od morske in kopne strani, je provzročila kmalu veliko pomanjkanje živil; temu se je pridružila še kolera in ko je slednjič avstrijsko topništvo od 29. jul. do 17. avgusta metalo bombe in težke topovske krogle v mesto, je prebivalstvo zahtevalo od Manina, da naj se uda. Dne 22. avgusta je dovolil maršal mestni gosposki pomiloščenje, ker se je

bila nikakor neopravičena, pa tudi ne preostra.

Zato izjavljamo župani in podžupani ajdovskega okraja danes zopet zbrani na zaupnem shodu, izrazujoč o tej zadevi svojo popolno solidarnost z gospodom županom J. Vidmarjem, da z vso odločnostjo protestujemo proti temu, da smejo učiteljske korporacije v javnih listih smešiti in sramotiti občinske zastopnike, ude šolskih svetov na tak nedostojen način, kakor se je to godilo v priloženi izjavi ter s tem izpodkopavati njihov ugled in vzbujati in širiti demoralizacijo v občinah.

Podpisani pričakujemo zanesljivo, da visoki c. kr. deželni šolski svet v svojej znani modrosti in previdnosti s primernimi naredbami zavaruje zakonitim zastopnikom tukajšnjih občin svobodno javljanje svojih teženj v šolskih zadevah ter zapreči obnovitev surovih osebnih napadov, kakršni bi nikdar ne smeli prihajati iz ust in peres onih mož, katerim je izročena odgoja naše mladine.

Pri Rebku 21. maja 1903.

Životopisne črtice o banu grofu Jožefu Jelačiću pl. Bužimskemu.

(Spisal M. Mihaeljev.) (Dalje.)

Ali kaj se zdaj zgodi?!

Na svoji vrnitvi skozi Linc na Tirolskem, je našel tam časnike s cesarskim razglasom od 10. junija (1848.), vsled katerega so mu bile odvzete vse časti in dostojanstva. Njegovo spremstvo, obstoječe iz grofov: Nugent, Ludovik grof Erdödy, Karol grof Drašković, baron Franjo Kulmer, polkovnik Denkheim in mnogo drugih, se je, umevno je to, radi tega razljutilo; ali modri ban Jelačić je odgovoril na ono na vsih ustnicah viseče vprašanje, kaj je treba zdaj učiniti, z izvestnimi besedami: „Pojdimo na svoja mesta, ter če treba, naj umrjemo v zvesti službi za cesarja, ali pa naj mu pomagamo z božjo pomočjo „što Bog dađe i sreća junačka!“ — Zagreb je napravil banu zopet navdušen sprejem, ker je bil pripravljen umreti za svojega kralja in milo hrvatsko domovino. Nadvojvoda Ivan je skušal posredovati med Ogrsko in Hrvatsko. V ta namen se je podal Jelačić zopet na Dunaj, ali poravnava z grofom Batthyanom*) se ni posrečila, ker je ta zahteval podložnost Hrvatske pod Ogrsko; Jelačić pa je vstrajal na temelju pragmatične sankcije ter zahteval skupna ministerstva vojske, financ in za zunanje zadeve. Tudi dunajsko prebivalstvo se je izjavilo za bana, ter se mu klanjalo na razne sočutne načine. Tako n. pr. so napravili Dunajčani F. M. L. baronu Jelačiću dne 29. julija l. 1848. sijajno bakljado, pri kateri jih je tako-le nagovoril: „Moja zadeva je zadeva časti, zato se ne bojim

*) Ker je ta Batthyani (čitat Bačani) ostal tudi po razglasenju ogrske republike še minister-ski predsednik, je bil od vojnega sode v Aradu meseca septembra l. 1849. obsojen na smrt ter ustreljen. Zdaj ima na peštanskem pokopališču krasen mavzolej in spominek.

meščanskih vojsk in najbržje kakor leta 1799. bojišče evropskih velesil.

Z izvolitvijo predsednika Louis Napoleona III. za francoskega cesarja (2. decembra l. 1852.), je pa ta dal drugačno smér vsej evropski politiki, kakor nas uči najnovejša zgodovina rimske vojske, (1853—55.) ter one l. 1859. in 1866. v Italiji, pa njegove vojne proti Nemcem 1870—71, v kateri je bil sam ujet ter je umrl kmalu potem v sramotnem pregnanstvu v Cislehurstu na Angležkem 13. jan. 1873. O njem veljajo besede sv. pisma: „Et nunc reges erudimini, qui iudicatis teram!“ (In zdaj zavedajte se kralji, ki vladate svet!) Božja pravičnost hodi z vidnimi koraki skozi vso svetno zgodovino; krivica narodov se kaznuje pre jali slej, pa gotovo, če tudi včasih pozno, in smeli bi zapisati, — to veljaj Vsenemcem in Italijanissimom! — na prvo stran zgodovine: Učite se pravičnosti, vi umrjoči, ker ste posvarjeni, ter ne pozabite svojega Boga, pred čemur smo vsi enaki in boste enkrat sojeni od Njega za vse kri-

odkriti javno svoje mišljenje. Jaz nisem nikakor sovražnik plemenitega ogrskega naroda, toda jaz sem sovražnik tistih, ki hočejo, radi sebičnosti in separatističnega stremljenja, ločiti, odtrgati Ogrsko od Avstrije, ki hočejo oslabiliti Avstrijo. Jaz, bratje moji, jaz hočem veliko, krepko, svobodno Avstrijo. Živila naša lepa domovina! Živila Avstrija! Dunajčanje so mu živahno pritrdili z „Hoch“-klici! — Potem se je vrnil Jelačić na Hrvatsko ter začel delati razne priprave za obrambo Hrvatske, ter z gorečimi besedami je hotel „kakor mož naroda in njegove svobode, in kakor mož Avstrije, zvesto udan svojemu ustavnemu cesarju in kralju, jedino, mogočno, svobodno Avstrijo!“ Vse za vojno sposobne graničarje je klical pod orožje, čegar klicu so se povsod radi odzvali. Preobširno pa bi bilo opisati vse, kako je on zbiral vojne moči, kako je korakal na čelu svoje vojske na Ogrsko, kako jih je v materinem jeziku navduševal k hrabrosti, zvestobi, pa tudi človečnosti itd.; dalje, kako je tedaj boljše podučeni cesar Ferdinand preklical oni otežujoči razglas, kako ga je postavil namesto sebe za „Alter ego“ in za komisarja in poveljnika tako imenovane „južne armade“ na Ogerskem, vse njegove krvave boje konca meščanske vojne itd. Za tako obširno in krvavo zgodovino bi bilo treba debelo knjigo napisati, kakor se to nahaja v vojaških časnikih iste in poznejše dobe. Le to naj še omenim, da je Jelačić veliko pripomogel h konečni zmagi te ustaške vojne, ter da je bil zato odlikovan z velikim križem Marije Terezije in v grofa povzdignjen. Prejel je mnogo odlikovanj od ruskega carja Nikolaja I. in drugih vladarjev, tako, da pač ni imel niti dovolj prostora jih obešati na svoje hrabre prsi.

Po srečno končani vojski nad notranjim in zunanjim sovražnikom, je nastala težka naloga: Avstrijo preosnovati na drugačni podlagi, kakor je bila dosedaj. Lotili so se nekako sistema Jožefa II., t. j. ponemčevanja nenemških narodov, razun Italijanov, pri katerih so vedeli, da itak nič ne opravijo. Avstrijo so začeli vladati z absolutizmom (l. 1850-60), t. j. vse narode so hoteli spraviti na nemško kopito, kakor da bi bil nemški čevljev dober za vsako nogo, veliko srednjo in malo. Začela se je takimenošana „reakcija“ tudi na Hrvatskem. Bahove „dragonade“ ali ponemčevanje vseh uradov in šol, se je siloma širilo povsod po trojedini kraljevini in pisec tega je bil tedaj proti koncu tiste dobe tamkaj ter videl isto z lastnimi očmi. Ban grof Jelačić je ostal sicer še ban trojedine kraljevine, ali bolje: dvojedine kraljevine, do svoje smrti 20. maja l. 1859. v Zagrebu; ali banske oblasti ni mogel vršiti, ker je bila vsa vladina oblast osredotočena na Dunaju, odkoder se je vladalo po istem nemškem kopitu vse pokrajine, tudi Ogrsko in Hrvatsko do l. 1860.

Ker slavni ban ni mogel spolniti narodu na svojo žalost tega, kar mu je bilo obečano l. 1848-49. radi njegove zvestobe in dane pomoči v najhujših dnevih Avstrije, ker ni imel nobene oblasti zato, se mu je očitalo marsikaj, kar ga je zelo peklo do smrti. Rekel pa je enemu svojih prijateljev pred smrtjo: „Po moji smrti boste lahko spoznali iz mojega dopisovanja z dunajsko vladjo, iz mojih papirjev, da sem povsem nedolžen glede tega, da se mi očita celo izdajstvo nad hrvatskim narodom“ itd. Pa ti papirji so skriti nekje in se ne smejo še objaviti; morda se utegne to zgoditi še le po 100 letih, kakor sem slišal praviti. Umrli je pa 20. maja 1859. še le 58 let star, ravno ob začetku francosko-laske vojske z Avstrijo, ko je potrebovala ista tako krvavo dobrih vojskovodjev, kakoršen je bil ta slavni ban, nasproti izurjenim francoskim vojskovodjem, kakor n. pr. maršali Baragnay d'Hilliers, Mac Mahon, Niel, Canrobert, Bazaine in Ladmirault. Forev in Camon itd.

Dopisi.

Iz Dornberga. — Na praznik Vnebohoda nam je priredilo naše „kat. slov. izobraževalno društvo“ podučeni in zabaven shod, s katerim smo bili prav zadovoljni. Ljudi se nas je nabralo trikrat več, kot jih je moglo v dvorano. Domači g. župnik nas je prijazno pozdravil, in pevci so zapeli zbor „Pobratimija“. Z veseljem smo videli na odru mladeniča A. Laha, kateri je dobro prednašal Gregorčičevo pesem: „Samostanski vratar“. Upamo, da še kdaj nastopi ter postane dober deklamator. — Posebno moramo zahvatiti č. g. župnika Berlota z Vogerškega, ki nam je zanimivo predaval o Balkanu. Duhovito nas je peljal čez „Železna vrata“ v Istro, Dalmacijo, Črno-goro, na Grško in v Carigrad. Vsako teh dežel nam je postavil pred oči z jednatim orisom in kratko zgodovino. Iz Carigrada smo se peljali po železnici nazaj domov v Dornberg, a med potom smo si ogledali slovanske balkanske države. Radi smo slišali govoriti o deželi, katero utegnejo kdaj pozdraviti tudi naši fantje kot vojaki. — Za tem so se zopet oglasili pevci ter zapeli: „V hribih se dela dan“. Vesela pesem nas je prav razvedrila.

Radost in smeh je pa vzbudil mali, pa čvrsti deklamator Fr. Kovačič, kateri je spretno govoril Stritarjevo šaljivo in podučno pesem: „Koklja“ iz knjige: „Zimski večeri“. Na to nam je g. kaplan Rejec razložil nekatere strani nagodbe z Ogrsko in pa novi carinski tarif, posebno v kolikor se dotika vinarstva. Radi smo slišali, kar nam je povedal o bivši klavzuli, o novem tarifu na vino, o zakonu zoper ponarejanje vina itd. Zdaj se pa razvrsti na odru desetero otrok, kateri prednašajo „Speve majnikovi Kraljici“. Ta nastop otrok je privabil marsikatero mater in očeta, ki sta z veseljem videla lepo ponašanje svojega otroka na odru. Nazadnje je nastopil še deček Fr. Kavčič, kateri je grajal laž in lenobo. V šaljivi obliki je povedal posebno starišem koristnih naukov. Malega govornika smo prav od srca pohvalili.

Odšli smo iz občinske hiše z zavestjo, da je naše „kat. slov. izobraževalno društvo“ res prav koristno in da si prizadeva izpolnovati postavljeno si nalogo. Naj omenim naposled še, da se več mladeničev že en mesec časa vadi v spisovanju raznih potrebnih spisov: dvakrat na teden imajo zvečer vaje v sobi izobraževalnega društva. To bo pa gotovo po zimi še bolje uspevalo. Dornberžani, podpirajte svoje „kat. slov. izobraževalno društvo“!

Iz Kozane, dne 24. maja 1903. — Izv. dop. (Naše občinske volitve.) — „Naprednjaški“ generalštab v Gorici se z nenavadnim zanimanjem bavi z občinskimi volitvami v Kozani. Posvetil jim je svojo skrbno pozornost še predno so se vršile — in zdaj ko so slednjič končane, so mu zopet čez vse slastna kost, ob katerej brusi v „Soči“ svoje skrhane zobe. Izid ni prav po volji tej gospodi, zato se trudi pritiskati na javno mnenje in pa na oblastvo, katero ima o tej stvari zadnjo besedo, da bi doseгла razveljavlo volitve. Zato se nam zdi primerno in potrebno, da povemo tudi mi, kar vemo o teh volitvah in sicer „sine ira et studio“, in svet naj sodi, na kateri strani je poštenost in na kateri je ni.

Po končani triletni dobi dosedanjega občinskega zastopa, si je županstvo preskrbelo davkarski izkaz, sestavljen na podlagi davčnih predpisov za l. 1902. in na temelju tega izkaza je strogo po zakonitih določilih sestavilo imenik volilcev. Ta je bil skozi štiri tedne razgrnjen v občinskem uradu, da ga je lahko vsak pregledal, in občinarji so ga tudi v resnici marljivo pregledovali. Zlasti kolovodje županu nasprotujoče stranke, so prav skrbno preresetali imenik, vzeli si prepis volilcev I. in II. skupine; imenika III. volilne skupine pa jim ni bilo treba prebrisati, ker se je približno ni-mal s

in katerega so samo popravili po novem. Podanih je bilo okoli 20 reklamacij proti imeniku, katere je v to od starešinstva izvoljena komisija razven 2 vse zavrnila, ker je dokazala, da so tisti, kateri so zahtevali poprave, pravilno vpisani. Dva vpisa sta se popravila v zmislu reklamacij.

Ko je bilo vse to natančno po postavi dovršeno, razpisalo je županstvo volitev, določivši za III. skupino tri dni (kakor po navadi pod prejšnjimi župani z ozirom naveliko število volilcev). V ta namen je razdelilo imenik te skupščine v tri oddelke; prvi oddelek je obsegal volilce od št. 1 do 335 zaporedne številke; drugi od 335 do 688 zaporedne številke; tretji pa od 688 do 1030. Volilci prvega oddelka so bili povabljeni na dan 13. maja od 9. ure predp. do 12. dop. in od 2. do 5. ure pop.; volilci drugega oddelka na dan 14. maja od 9. ure predp. do 12. dop. in od 2. do 5. ure pop.; tretji oddelek na dan 15. maja od 9. do 12. dop. in od 2. do 5. ure pop. Pa tudi onim volilec II. in I. volilne skupine so se poleg javnih razglasov po kastralnih občinah, tudi poslala tiskana, na njih imena glaseča se vabila. Županstvo je v tem oziru veliko več storilo, nego je bilo po določilu § 18. obč. volilnika dolžno storiti.

Ogromna udeležba, ki je sicer deloma tudi sad najživahnejše agitacije, kaže jasno, da so bili vsi volilci obveščeni o volitvi. Izgovori, da ta ali oni ni prejel vabila, izvirajo deloma iz hudobije, deloma iz nasledkov preobile pi-jače, v katerej so kolovodje „naprednjaške“ stranke svojim zapeljancem utapljali vest, da se jim ni probudila predno so bili poklicani k izvrševanju svoje pravice in dolžnosti.

Pri volitvi se je komisija strogo ozirala na zakonito ugotovljeni imenik, in vsak volilec je moral izkazati, da je isti, kakor je vpisan v imeniku. To je veljalo za vse, za pristaše in nasprotnike županove. Ako bi se ne bilo pri tako velikem številu volilcev z vso strogostjo postopalo, bi bila lahko nastala brezkončna zmešnjava, ker bi bil marsikateri volil pod drugim imenom in bi se bile sploh lahko urinile nepravilnosti, zaradi katerih bi bil potem še huji vrišč v „naprednjaškem“ izraelu.

V največji greh se ušteva županu, da ni po končani volitvi III. vol. skupine dovolil zamudnikom prvih dveh dni udeležiti se volitve. Zdaj kriče, da je 200 in morda še več takih zamudnikov, kateri, po samovoljnosti županovi, niso mogli oddati svojih glasov ter odložiti zmago v prilog „naprednjakom“. Stvar je po našem mnenju čisto priprosta in jasna. Kakor smo zgoraj popisali, je bila tretja skupina razdeljena na tri oddelke, vsak oddelek je imel svoj imenik, obsegajoč določeno število volilcev, kateri so bili povabljeni samo za določeni dan in ne tudi za naslednje, in vsak dan se je prečital imenik po zapovedi § 23. občinskega volilnika, in potem ko je bil ves imenik prečitan, prišli so na vrsto zamudniki določenega dne, tako, da so imeli vsi povabljeni priložnost oddati svoje glasove predpoludne ali popoldne. Ker je bilo poprej javno razglašeno, da se bode volitev tako vršila in ker so zraven tega tudi vsi volilci prejeli osebna vabila za določene dni, je pač jasno in naravno, da je tako postopanje pravilno in da bi bilo vsako drugačno postopanje protizakonito. (Konec pride.)

Iz Kožbane. — (Konec.) Vi pravite nadalje, da so ceste še za kože preslabe. Dobro. Zato pa moramo skrbeti za ceste, a ne za Vaše, nego v prvi vrsti za svoje. Tudi se spodbujate ob našem pokopališču, ter je imenujete pravo grobljo. Gledé tega imate prav, a vprašamo Vas, je li Vaše pokopališče kaj bolje od našega. Sicer pa se morati naše in Vaše pokopališče še v tem letu popraviti. Tudi naše šolsko poslopje Vam ni po volji. Prav imate, saj ni tudi nam. Zato pa bodemo morali skrbeti, da si napravimo novo. S tem bi bilo torej konec Vaših očitani. Odloženo

bil župan kriv vseh teh nedostatkov, katere mu tako nepremišljeno in otroče očitajte, da nič ne dela, in nič ne skrbi za občino. Ali Vam ni znano da smo imeli že skozi trinajst let zaporedoma pri nas točo, ki je povzročila našemu ljudstvu velikansko škodo. In pri takih žalostnih okoliščinah naj bi občinsko zastopstvo nalagalo ubogemu ljudstvu visoke naklade? Ročica, katera je skovala Vaš dopis, gotovo ne čuti slabih letin. Čutijo jih pa toliko več vasi Senik, Vrhovlje i. t. d. Poznam kmeta, ki je pridelal v boljših letinah do 40 hl. vina, dočim ga je imel v minolem letu le 80 l. In v petih letih zaporedoma prodal ga je k večjem kake 3 hl. Zdaj pa pomislite, kako naj tak kmet prehrani sebe in družino, kako naj si priskrbi potrebne živine in sploh vsega, kar je pri kmetijstvu potrebno. In pri takih okoliščinah naj bi se zidala nova cerkev, napravilo novo pokopališče in poleg tega prispevalo 10% za ceste, ki je v prvi vrsti Vam koristna? Iz tega mislim, da je dovolj razvidno, zakaj so se ljudje branili prevzeti 10% prispevek za ceste ob Idriji in čez Kobališče. Naš posestnik je preobložen z raznimi davščinami in tiral bi ga vsakdo v propad, kdor bi mu hotel dandanes nalagati nove naklade. Popolnoma smešno pa je, ako se na mejezite zato, ker je večina volilcev proti Vam. To je pač reč volilcev, in ako ne marajo za Vas, imajo zato najbrže svoje tehtne vzroke. Ako pa tako hrepenite po županskem stolu, pa vzemite si ga, saj se Vam rad umaknem vsaki čas. Kar se pa tiče nekaterih zastopnikov v novem občinskem zastopu, povem Vam tudi na tem mestu, da me je sram, da so bili izvoljeni. Prepričan sem namreč, da nastane vsled njih izvolitve v občinskem zastopu še večji prepir, katerega smo že dozdaj itak preveč imeli. Očitajte mi, da sem na dan volitve le z jezikom pripoznal potrebo, da dobijo tudi Mirnik in Golobrd v občinskem zastopu svoje zastopnike. Tako očitano zavračam odločno, ker je popolnoma neutemeljeno.

Ali nisem poslal na dan volitve k Vam g. Antona Stakola, z naročilom, da se z Vami dogovorijo? Ali Vam ni ta v mojem imenu predlagal, naj bi se vršila volitev složno, tako, da bi bilo iz mirniškega katastra izvoljenih 9, a iz kožbanskega tudi 9 zastopnikov? In nismo bili mar pripravljeni še celo do večjih koncesij, ko Vam je g. Kabaj ponujal 10 zastopnikov, dočim bi jih dobili Kožbanci le 8? Ni li mari res, da ste hoteli imeti Vi 13 zastopnikov? Če se pa vse to premisli, je li čudo, da so Vaše pretirane zahteve vzbudile nevoljo pri volilcih kožbanskega katastra, ter da je nastala volilna borba pod parolo: Kdor zmaga, zmaga? Tako je, gospodje, in nič drugače. Prav nič se pa ne bojim Vašega žuganja, da imate na razpolago še drugega gradiva. Za danes bodi tega dovolj. Pozivljam Vas pa še jedenkrat, da objavite Vaš utok doslovno, kakoršnega ste poslali c. kr. namestništvu in potem še le bomo govorili dalje.

V Kožbani dne 20. maja 1903.

Anton Blažič,
župan.

Politični pregled.

Deželni zbor.

Skoro vsi deželni zboru se skličejo k zasedanju v jeseni.

Državni zbor.

V petek je stavil posl. Bianchini zopet vprašanje do min. pred., ali bi ne hotel min. pred. izposlovati od krone, da bi ona posegla v dogodke na Hrvaškem ter storila konec neznosnim tamšnjim razmeram. Min. pred. dr. Körber je Bianchiniju koj odgovoril in sicer v istem smislu, kakor je to storil v torkovi seji. Ker je pa Bianchini v svojem vprašanju med drugim tudi omenjal govorico, da je bilo na Hrvaškem 21 oseb obešenih in 40 ubitih, je dr. Körber označil to govorico kot neutemeljeno. Glede rabe vojaštva pri izgradnji na Hrvaškem, je opomnil dr. Körber, da prepusti odgovor v tem pogledu domobranskemu ministru. Rekel pa je, da vojaštvo ni le zato postavljeno, da brani državo pred tujim sovražnikom, marveč, da je naloga vojaštva tudi ta, da po potrebi vzdržuje

Danes ima posl. zbornica zopet sejo in najbrže zadnjo pred binkoštnimi prazniki. Na dnevnem redu bode tudi proračunski provizorij. Čehi sicer prejšnjega proračunskega provizorija niso ovirali, ni pa izključeno, da bi začeli obstrukcijo pri sedanjem provizoriju. V tem slučaju pa misli dr. Körber baje koj poslati poslance domov ter si preskrbeti proračunski provizorij s pomočjo paragrafa 14.

Dogodki na Hrvaškem.

V petek po noči se je odpeljal ban Khuen Hedervary na Dunaj k cesarju, da mu poroča o dogodkih na Hrvaškem. Nekateri dunajski listi poročajo, da se ban poda z Dunaju v Budimpešto ter pristavlja, da je banov odstop skoraj gotova reč. V Bakru v Delnicah in na Sušaku, je proglašen nagli sod. Hudi izgredi so bili tudi v Kalinovicah. Množica je namreč napadla občinsko hišo. Orožniki so streljali na množico, ubili jedno osebo, 13 so jih pa aretirali. Uradna šema „Agrar Zeitung“ se jako huduje na jugoslovanske državne poslance, ker se so v državnem zboru zavzeli za brate Hrvate. Ta uradna šema pravi, da se hrvaškemu ljudstvu ne godi nobena krivica, ter da ni res, da bi bil kdo obsojen na smrt po naglem sodu. Se ve, da ne more tako pisarenje vzbuditi pri pametnem človeku nič drugega, nego zaničevanje. Hudo je razburilo akademični senat zagrebskega vseučilišča dejstvo, da je policija udrila v vseučiliško poslopje ter lovila po hodnikih vseučiliščne. Ta čin smatra akademični senat za oskrumbo vseučilišča in bo zahteval zadoščenje. Vseučiliški dijaki so se zbrali na vseučilišču ter protestirali proti takemu postopanju policije. Ob enem so zahtevali, da se odzame naslov dr. onima dvema policijskima komisarjema, ki sta vodila po vseučiliških hodnikih lov na dijake. Iz Transilvanije so brzojavili tam bivajoči Hrvatje, da hočejo z denarom podpirati brate v stari domovini. Tudi v Spljetu so bili veliki izgredi zaradi dogodkov na Hrvaškem. Sploh je dalmatinsko prebivalstvo jako razburjeno in se je bati po celi Dalmaciji velikih izgredov, ako se ne obrnejo stvari na Hrvaškem na bolje. Ko so doznali hrvaški dijaki na Dunaju, da je dospel tje ban Khuen Hedervary, ter da se je nastanil v hotelu „Erzherzog Karl“, podali so se pred hotel ter so začeli tam hudo upiti, zvižgati in razsajati. V kratkem času se je zbralo okolo dijakov kakih 2000 oseb, ki so jim pri zvižganju pomagale. Policija je imela mnogo posla, predno je razgnala množico.

V Zagrebu so vsi zapori prenapolnjeni, tako, da so začeli zapirati zdaj ljudi v razna skladišča. Vseh aretirancev je v Zagrebu do zdaj nad 1000. Nekaj dobrega rodilo je vender madjarsko nasilstvo. Iz Zagreba se namreč poroča, da je prišlo med hrvaškimi in srbskimi visokošolci do sporazumljenja ter da so v nedeljo skupno priredili lepo ovacijo spominu pokojnega bana Jelačicia.

Dalmatinski deželni poslanci na Dunaju.

Kakor smo že poročali, odpeljalo se je na Dunaj 14 dalmatinskih deželnih poslancev z namenom, da bi izprosili avdienco pri cesarju, pri kateri bi mu pojasnili razmere, ki vladajo na Hrvaškem ter ga prosili, naj bi storil konec madjarskemu nasilstvu in madjarskim nezakonitostim. Na Reki so bili poslanci vzprejeti jako slovesno. Pozdravil jih je v imenu reških Hrvatov dr. Barsić. Na Dunaju pa so jih pričakovali na kolodvoru državni poslanci Klaić, Borčić in Ferri ter mnogo slovanskih dijakov. Deputacija se je podala k ministerskemu predsedniku dr. Körberju ter ga prosila, da bi jim izposloval avdienco pri cesarju. Dr. Körber je deputacijo sicer prijazno sprejel ali povedal ji je, da je cesar iz državnopravnih ozirov ne more sprejeti. Rekel pa ji je, naj sestavi spomenico, katero on hoče potem cesarju predložiti.

Ogrski parlament.

V soboto je ogrska zbornica sklenila, da se izvoli grofna deputacija. Volitev se izvrši danes. Na dnevnem redu iste seje je zbornica razpravljala o predlogu gledé odprave vinske klavzule. Predlagatelj so zahtevali od vlade, da se pri obnovitvi nove trgovinske pogodbe z Italijo naloži na vvoz italijanskih vin visoka carina. Min. predsed. je izjavil, da ostane pri tem, kar je v ti zbornici že večkrat povedal, namreč, da se bodo pri obnovitvi nove trgovinske pogodbe z Italijo varovale koristi ogrskih vinorejcev.

Ruski car na Dunaju.

Listi poročajo, da namerava ruski car obiskati letos tudi našega cesarja.

Macedonski dogodki.

Dne 20. t. m. je trečila pri Mugli močna ustaška četa ob turško vojaštvo. Nastal je hud boj. Ubilih je bilo 27 ustašev, med njimi dva bolgarska častnika v bolgarski uniformi. Tudi Turki so imeli velike izgube.

Domače in razne novice.

Umirovljenje. — Višji deželno-sodni svetnik, g. Avgust Huber, je bil te dni na svojo prošnjo umirovljen in mu je bil pri ti priliki podeljen naslov dvornega svetnika.

Za „Šolski Dom“. — Upravištvu je došlo: Gospodična L. Koršičeva poravnala račun med prijateljem gg. Korenom in Kopačem na sv. Gori, 3 K. Hvala!

Izkušnjo usposobljenja so v tem mesecu naredili pri goriški slovensko-nemški komisiji naslednji učitelji in učiteljice: Obizzi markeza Teodora (s slovenskim in nemškim učnim jezikom in italijansko kot premetom), Kete Franc, Tavželj Jožef, Bukovec Leopoldina, Gregorič Olga, Hočevar Marija, Legat Albina, Noll Marijana in Sibovec Marija (s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Zajec Hena (s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot predmetom), Schlapach Josipina (z nemškim učnim jezikom in slovenščino kot predmetom) ter Kulin Anton in Jonke Julija (z nemškim učnim jezikom).

„Slovenska čitalnica“ v Gorici priredi v torek in sredo, t. j. 2. in 3. junija, dve dramski predstavi, pri katerih nastopi znanu ljubljansko dramskično društvo. Lepaki se pravčasno razobesijo po mestu in okolici, kakor se tudi potom listov objavi vsopred. Goriškim Slovencem iz mesta in okolice bo torej dana s tem prilika, da se jako po ceni lahko prepričajo o velikem napredku slovenske dramatike, katere prvi zastopniki so pač igralci in igralkе ljubljanskega dramskega društva. Ne dvomimo torej, da bode omenjena dva večera dvorana goriške slovenske čitalnice prenapolnjena. Toliko za danes.

Blagoslovljenje zastave v Podturnu. — Kakor smo že zadnjič poročali, se je v nedeljo v Podturnu blagoslovila zastava, katero si je dalo napraviti neko društvo v spomin zadnjega bivanja Nj. Vel. cesarja v Gorici. V ta namen je bil trg pred cerkvijo sv. Roka okinčan s zastavami in se zelenjem. Pri uhođu na trg bil je napravljen lepo slavolok, na katerem so vihrale avstrijske zastave. Te slovesnosti so se udeležili zastopniki civilnih oblasti in vojaštva. Tudi še precej ljudstva je bila navzočega, a pripadalo je skoraj izključno priprostim slojem. Laške mestne gospode si zaman iskal med udeleženci. Sodelovala je pri slovesnosti godba tukajšnjega pešpolka št. 47. in bil je poleg tudi oddelek veteranov. Po maši, ki se je darovala v cerkvi sv. Roka, blagoslovili so zastavo pred cerkvijo. Cerkevna opravila opravil je, ob azistenciji drugih duhovnikov, stolni prost preč. gosp. dr. Faidutti. Kumovala je, kakor smo že zadnjič omenili, preblagorodna gospa grofica Attems-Ceschi, so-proga dvornega svetnika in voditelja tukajšnjega glavarstva.

Protesti proti dogodkom v Inomostu in zahteve po italijanskem vseučilišču v Trstu. — V nedeljo so se vršili po raznih mestih bližnje Italije, Dalmacije in drugod, protestni shodi zoper dogodke v Inomostu in ob enem manifestacijski shodi za italijansko vseučilišče v Trstu. Da niso smeli tudi naši Italijani zaostati za brati iz Italije in Dalmacije, razume se samo ob sebi. Zato so pa priredili tudi oni v tukajšnjem gledišču sličen shod, ki pa ni bil posebno dobro obiskan. Shoda, katerega so sklicali italijanski vseučiliščniki, so se udeležili tudi nekateri tukajšnji italijanski državni poslanci in pa deželni glavar dr. Pajer. Da ni manjkalo ropota in žuganj, to je samo ob sebi umevno. Značilno pa je, da so se vršili hkratu shodi v Avstriji in Italiji, ter da se celo v Italiji avstrijski vladi grozi z interpelacijami v italijanskem državnem zboru. Če bi nič drugega ne govorilo proti ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu, zadostovati bi morala ta italijanska predznost, iz katere mora vsak pameten človek sklepati, da ni tem ljudem za nič drugega, nego za to, da bi se z ustanovitvijo italijanskega vseučilišča v Trstu napravilo na Primorskem ognjišče, na katerem bi se kuhali laški irredentizem. Ako ne odprejo taki pojavi naši vladi oči, potem ji v resnici ni več pomagati.

Mestne volitve v Gorici. — Včeraj so volili volilci III. volilnega razreda. Izvoljena sta bila župan dr. Karol Venuti in pa uslužbenec tovarne v Stračicah, Josip Makutz. Drugi razred voli dne 27. t. m. Za kandidate v tem razredu so postavljeni: odvetnik dr. Pinaucig, Edvard Savorgnani, trgovec, in Dominik Vittori, voditelj ljudske šole pod Kostanjevico. Za I. razred, ki bode volil dne 29., pa so postavljeni za kandidate: dr.

kokodakanja o teh volitvah v nekaterih listih, in človek bi, sodeč po njih pisavi, mislil, da se zgode velike spremembe v goriškem mestnem zastopu; posebno so se začeli napenjati takozvani „mal-contenti“. Pa kakor se vidi, zlezla jim je korajža popolnoma v hlače. No, nekaj so pa morebiti vendarle dosegli in sicer to, da ne pride pri teh volitvah v občinsko starešinstvo nobeden zid.

Tatovi. — V petek zvečer se je vtihotapil neznan lopov v vrt Rasauerjeve hiše, nahajajoče v Gosposki ulici, in ko ga je neki gospod zapazil ter mu tudi sledil, izginil mu je hitro izpred oči ter se spretno zamešal med množico, ki je bila pri koncertu mestne godbe na Travniku. Istotako so poskusili neznan lo-povi izvesti tatvino v neki hiši, nahajajoči se ulici Contavalle. Kakor se vidi, ni ga dne v Gorici, da bi se ne dogodila kaka tatvina. A tatovi kje so?

Kuhinjska šola, ki jo je ustanovila gčna. Marija Grebenec, v Gorici v ulici Vetturini 9, izvršno napreduje. Dosedaj je šolo obiskovalo 105 gojenk. Dekleta, ki želijo vstopiti, naj se oglasijo pri voditeljici. Cenjenemu občinstvu naznanjamo, da se v kuhinjski šoli dobiva obed in večerja po najnižjih cenah. Priporočamo jo najtopleje.

Iz Nabrežine nam pišejo: Na tukajšnji obrtno-nadaljevalni šoli bode dne 31. maja t. l. slovesen zaključek šolskega leta 1902—1903. z razstavo šolskih izdelkov klesarskih (kamnoseških) vajencev in pomočnikov. Prijatelji šole in napredka so vabljeni se udeležiti te slovesnosti, ki se bode vršila ob 11. uri predpoludne v šolskih prostorih. — Razstava bode odprta: predpoludne od 11. do 12. ure in popoldne od 2. do 5. ure — Vstop je prost.

„Okrajna hranilnica in posojilnica“ v Sezani je pričela poslovati dne 21. marca t. l. — S 16. majnikom t. l. kot 6. uradnim dnevom, izkazuje sprejemov na deležninah in hranilnih vlogah K 15.905,18, izdatkov na posojilih in naloženem denarju K 14.342,78, skupnega prometa K 30.247,96. Zaveza je neomejena. Glavni deležijo po 20 K. Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Posojila se dajejo na vknjižbo po 5½%, na me-nice po 6%. Uradni dan je vsako soboto dopoldan.

Iz Brd smo vdobili in priobčujemo sledečo izjavo: Z ozirom na notico pod naslovom „občinske volitve v Kozani“, objavljeno v cenjenem listu „Gorica“ z dne 16. t. m., izjavljamo podpisani s tem, da gorenja stranka, t. j. protizupanova, pri občinskih volitvah v Kozani, ni imela postranskih namenov z ozirom na prepirajoče se politične stranke na Goriškem, ampak volilni boj se je bil edino le radi lokalnih razmer.

Kojško, dne 20. maja 1903.

Fran Obljubek. Janez Lenardič.

Op. uredništva: Za vsebino te izjave uredništvo ne prevzame nobene odgovornosti, razven one, katero mu nalaga tiskovni zakon.

Zaprli so nekega Josipa Berlota, ki je v raznih presledkih osleparil svojega strica Antona Toso do približno 3000 gld.

Pretep. — V Prvačini so v neki gostilni tako močno potepli nekega Ant. Kosa, da so ga morali pripeljati v tukajšnjo bolnišnico.

115 let star. — V Zenici živi 115 letni starec Simo Jeftič pri svoji 90 letni hčeri. Starec je popolnoma zdrav in krepak. Bil je tri krat oženjen. Kaditi je začel s 20. letom, žganje pa piti z 30. letom.

Manifestacijski shod za brate Hrvate v Ljubljani. — Manifestačnega shoda za brate Hrvate v Ljubljani, se je udeležilo nad 3000 oseb. Včeraj je ljubljanski mestni svet imel sejo, ki je bila posvečena dogodkom na Hrvaškem. Mestni svet je protestiral proti madjarskemu nasilstvu. Dovolil je svoto 1000 K za ostale padlih žrtev na Hrvaškem. Odposlala se je brzojavka cesarju. Mestni svet je izrazil svojo žalost nad tem, da ni cesar sprejel deputacije dalmatinskih hrvaških poslancev. Obsojal pa je izgrede, ki so se baje godili v Ljubljani po manifestačnem shodu.

Listnica uredništva. — Gospodu Ant. Nabergoju, trgovskemu pomočniku: Omenjeno vest posneli smo iz lista „Il Piccolo“ z dne 22. maja t. l. št. 7799. V prihodnji številki pa popravimo vest v smislu Vašega pisma.

Gosp. dopisniku iz V. Ž.: Prihodnjič! Za danes ni prostora.

Loterijske številke.

23. maja.

Razpis službe.

Pri podpisnem županstvu razpisuje se služba občinskega tajnika z letno plačo 800 K. Zahteva se popolno znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter sposobnost voditi vsa tajniška dela. Prošnje z izkazilom sposobnosti je vložiti do 15. junija t. l. pri podpisnem županstvu.

Županstvo v Cerknem,

dne 18. maja 1903

A. Kosmač,
župan.

TOMAŽ SELJAK,

sobni slikar in pleskar v Podmestu pri Tolminu, se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela po zmernih cenah.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov

ter toči v svoji krčmi

pristna domača vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

Fani Drašček

zaloga šivalnih strojev

Gorica, Stolna ulica hiš. št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

Odlikovana delavnica!

ANT. KRUSIČ,

krojaški mojster v vrtni ulici 26.

Priporoča se sl. občinstvu v mestu in na deželi, posebno č. duhovščini. — Ima bogato zalogo blaga vsake vrste in za vsaki stan, ter opozarja na ravno došlo sveže pomladansko blago, lastni izdelek gotovih oblek in površnih sukenj. Cene prav solidne!

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela

in črna vina

iz vipavskih,

furlanskih,

briskih, dal-

matinskih in

istarskih vi-

nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po želez-

nici na vse kraje avstro-egrske monarhije v

sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja

tudi uzorce.

Cene zmjerne. Postrežba poštena.

V odlikovanem fotografskem atelije-u

Anton Jerkič,

v Gorici,

Gospodarska ulica št. 7

drugo nadstropje

izdelujejo se vsa v fotografsko stroko spadajoča dela v najmodernejšem stilu in neprekosljivo natančnostjo po jako zmernih cenah; priporoča se tudi v izdelovanje krajevskih in drugih razglednic, ki so priznane kot najlepše.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

Ant. Jerkič,
fotograf.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7

v hiši g. Jerneja Kopača

izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini za obilna naročila.

ur ar c. kr. državnih železnic, Gospodarska ulica št. 25, Gorica,

priporoča svojo veliko zalogo srebrnih in zlatih naj-

boljših švicarskih ur in ve-

re ure gld. rižice po naj-

nižjih cenah,

prej, zlate posebno v

ure od gld. času sv.

20 naprej, za BIRME.

gospodične in Pozor,

sicer zlate od 21 torej!

gld. naprej. Spre-

jema tudi popra-

vo vsakovrstnih ur.

Vsako popravo ga-

rantira eno leto. —

Delo solidno. Se pripo-

roča svojim rojakom.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlinu v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine trdke Znidarski & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

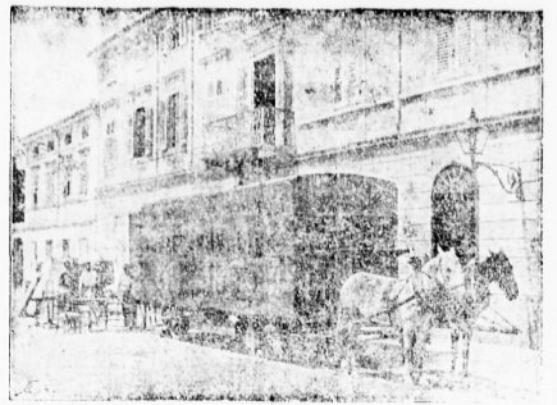
trgovec v Semeniški ulici h. št. 1. (v lastni hiši.)

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Solskega doma“.

Špedicijska poslovnica Gašpar Hvalič v ulici Morelli št. 12.

Priporoča se toplo Sloven-
cem v mestu in rojakom
na deželi za prevažanje
vsakovrstnega blaga in po-
hištva v vse kraje. Ker ima
tri nove zaprte vozove
za prevajanje.

zagotavlja, da se blago ne-
poškodovano dostavlja.

Po vsestranskem prevdanku in preskušnji se
bode vsakdo prepričal, da se kupuje pri trdnosti

—: J. Zornik, Gorica —:

Gospodarska ulica 7. zmiraj najboljji najlepši in
temu primerno najceneje blago. Posebno pa:

Za dame:

Krasne okraske za obleke,
trakove svile zadnje novosti
za bluze, pajčolane, pasove,
predpasnike rokavice, nogavice,
dežnike, solnčnike, bluze, čevlje,
vse potrebščine za obleke, kakor:
podlage, sukanec, svila, gumbe,
vezenja, zaponke itd.

Za gospode:

Raznovrstno belo in barvano
perilo najboljše vrste, jopice
za hribolazce; kolesarje, veslarje;
zadnje novosti ovratnic,
ovratnikov, zapestnic, nogavic,
rokavic, hlačnikov, čepic,
čevljev, dežnikov itd.

Opozarja

prečastite dame, na svojo veliko
zalogo obče priznajo najboljših
modernej vsake cene.

Za birmarce

in otroke; rokavice, nogavice,
pajčolane vsake vrste, obleke,
čepice, razno perilo.

Za slavnosti

in druge veselice: vsakovrstne
narodne trakove, kojim preskrbi
na zahtevo vsakvrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

Konjedic & Zajec

Gorica, pred nadškofijo hiš. št. 11.

Za čas stavbe priporoča vse stavbne potrebščine, kakor: cement,
stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stra-
nišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih
tovarn. Opozarja na svojo bogato izber kuhinjskega in hišnega orodja
dob rezprimerno nizkih cenah.

Edina zaloga
stavbenih nositeljev
v Gorici.

Pocinkana šica sa vinograde po jako snižanih cenah!

Pozor!

Eno krone nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže
s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za
100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Mejnarodni panorama

iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekališče
Josipa Verdijskega št. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.
Vsak teden nov program!

Od 24. do 31. maja,

Kassel, Wilhelmstal, Wilhems-
höhe.

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepot.

Odprto vsak dan od 9. zj. do 9. zv.

Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.